

L'ÚS DE LA SAGRADA ESCRITURA EN LA PREDICACIÓ

PEL DR. ISIDRE GOMÀ, CANONGE ARDIACA
DE TARRAGONA

Per tal de cloure aquest cicle de conferències de primavera, donades enguany per il·lustres conreadors de les ciències escripturístiques, FOMENT DE PIETAT ha volgut que jo dissertés avui sobre el tema que encapçala aquestes ratlles: L'ÚS DE LA SAGRADA ESCRITURA EN LA PREDICACIÓ.

I m'ha mancat excusa per a refusar l'amical invitació; car, no és un tema aquest d'investigació científica, en qual cas havia jo de declinar l'honor de parlar-vos avui, per tal que no figurés el meu nom, en un cartell de conferències, al costat d'altres tan prestigiosos; sinó que el tema assenyalat té un caient de pedagogia sacerdotal, d'aplicació pràctica a una funció tan sobirana i magnífica com és la predicació sagrada de la paraula de Déu, i fins pot ésser, en el seu desenrotllament, profitós per a l'edificació popular.

Aquesta tasca, de caràcter pastoral, ja m'escau més. Mentre m'he preparat per a complir-la, ordenant els conceptes que senzillament exposaré, s'han revifat en la meva memòria les lliçons d'Escritura, d'eloqüència sagrada i d'exegesi homilètica que, anys passats, donava als alumnes de la nostra Universitat Pontifícia de Tarragona; ensems que he donat forma de lliçó pública, qui sap si amb profit dels germans en el ministeri de la Paraula, a les meves pràctiques personals en la predicació.

Justificada la meva actuació en aquest curs de conferències bíbliques, començo, segur del vostre ànim benèvol, definint els conceptes del meu tema, per a assentar, després, unes proposicions de caràcter doctrinal i pràctic, que seran com punts de referència que fixin el nostre esguard, i fites que limitin l'espai del nostre estudi.

I

ESCRITURA I PREDICACIÓ

La Sagrada Escriptura és paraula de Déu. També ho és la predicació eclesiàstica. Vistes d'aquest caire, Escriptura i predicació són les dues coses més lluminoses i potents que ha instituït Déu en favor de l'home. Ambdues són lligam d'ordre sobrenatural de l'home amb Déu. Ambdues són, encara que en estadis diferents, norma de la vida humana i camí indicador dels nostres destins. Ambdues són el pensament, l'amor i, per tant, la força de Déu, qui vol apoderar-se del pensament i de l'amor i de tota força humana, per a portar-ho tot i portar-nos a tots al seu si.

S'ha parlat de l'egoisme de Déu. Si l'egoisme de l'home no hagués corromput el sentit d'aquesta paraula, diríem que Déu és essencialment egoista, car no vol, ni pot voler, res sinó per a Ell: *Universa propter semetipsum operatus est Dominus* (Prov. 16, 4). Perquè Escriptura i predicació són dos raigs de llum que procedeixen del mateix focus infinit de la llum de Déu, dues forces paraleles que ens porten a Déu, i com els dos braços amb què ens atrau la seva infinita misericòrdia vers el centre de la veritat i de l'amor, que és Ell mateix, on puguem rebre l'abraç dolcíssim de la seva possessió. Si el Crist és, segons l'Apòstol, la força de Déu, *Virtus Dei* (1 Cor. 1, 24), Escriptura i predicació, on, com veurem, viu el Crist, han d'ésser també la força de Déu per a menar-nos a Ell.

I així és; car, de l'Escriptura diu Sant Pau: "Per tal que, mitjançant la paciència i la consolació de les Escriptures, tinguem ferma esperança" (Rom. 25, 4); i Jesús deia als prínceps dels jueus: "Esbrineu les Escriptures, ja que vosaltres us penseu tenir en elles la vida eterna" (Ioh. 5, 39). I de la predicació diu Sant Jaume: "Rebeu amb mansuetud la paraula, que se us ha ingerit, i que pot salvar les vostres ànimes" (Iac. 2, 21). Escriptura i predicació vénen, doncs, de Déu, per a menar-nos a Déu.

Hi ha, però, diferències profundes entre una i altra.

L'Escriptura és formalment paraula de Déu. Ho és tota, i ho és en tot. Deixant de banda la qüestió de la naturalesa i extensió de la inspiració bíblica, nosaltres, en rebre les Escriptures, podem i hem de dir: "Això és diví"; car, no sols és cosa de Déu, donació, providència o misericòrdia de Déu; sinó que és part del pensament de Déu, comunicat a l'home pel mateix Déu en el temps, en les circumstàncies i en les formes literàries triades i volgudes per Déu.

La predicació, però, no és formalment paraula de Déu. Com a funció ministerial del sacerdoti, la predicació és divina, perquè és missió de Déu per Jesucrist, Fill de Déu: "Com m'envià el meu Pare, així us envio Jo..." "Aneu, prediqueu l'Evangelí a tothom" (Ioh. 21, 21; Mt. 16, 15). Emperò, fora dels casos de suggestió del pensament de Déu als predicadors, pel seu Esperit, segons la promesa de Jesús als Apòstols: *Suggeret vobis omnia* (Ioh. 14, 26; cf. Mt. 10, 20; Lc. 12, 12), la paraula del predicador no pot dir-se divina. Fins en el cas del carisma de la suggestió per l'Esperit de Déu, els mancaria als predicadors de l'Evangelí, si exceptuem els dotze Apòstols, la prova i el segell extern de l'autenticitat divina de llur paraula, que no pot donar més que la declaració oficial de la santa Església.

Noteu una altra diferència entre l'Escriptura i la predicació. L'Escriptura, ja és closa. Ni segles amunt de l'*In principio*, del Gènesi, ni segles avall de l'*Amen*, de l'Apocalipsi, ni fora de l'àmbit de les nostres Escriptures canòniques, pot trobar-se un sol mot que es digui o pugui dir-se paraula de Déu, en el sentit de la inspiració bíblica.

En canvi, la deu de la predicació no s'estroncarà mai. Dels tresors del dipòsit de la revelació, del qual, gelós, parlava Sant Pau a Timoteu: *Depositum custodi* (1 Tim. 6, 20), la santa Església, pels seus predicadors, en treurà sempre *nova et vetera*, per al bé dels homes: les coses velles, que responen a les necessitats velles i perennals de la vida humana; i les noves, per l'aplicació evolutiva del pensament de Déu, definitivament fixat en l'Escriptura i Tradició, al desenrotllament de la humanitat en les seves noves formes socials.

Ultra això, hi ha la diferència d'àmbit ideològic entre l'Escriptura i la predicació. D'aquest caire, la predicació avantatja a l'Escriptura. En aquesta, per la raó suara indicada, no pot entrar-hi res més que ço que hi ha. Doctrina, història, formes literàries d'invenció i d'estil, tot és com és, definitiu, ni menys ni més, ni d'altra faisó.

La predicació, emperò, en el seu concepte formal de magisteri de la veritat divina, comprèn tota veritat revelada, la de l'Escriptura i la de la Tradició: *Sine scripto, traditionibus*, diu el Tridentí. Com instrument pedagògic, fins sense perdre el seu caràcter de sagrada, pot utilitzar en el seu fons totes les veritats de totes les disciplines humanes. I des del punt de vista d'expressió literària, pot, dins la unitat relativa de la forma oratòria, admetre tota mena de formes, de concepció i d'estil.

Remarquem, per fi, una altra diferència, que prové de la diferent forma d'utilització, per Déu, de l'element home en l'Escriptura i en la predicació.

Els redactors dels Llibres Sagrats i el predicador de la divina paraula són instruments del pensament i de la pedagogia de Déu per als homes. L'hagiògraf, però, — Moisés, Isaïas, Mateu, etc. —, escriu quan Déu vol,

ço que Déu vol i en la forma que vol. L'escriptor sagrat resta lliure sots l'acció carismàtica de Déu qui l'inspira. Lliure, no sols amb llibertat física, sinó amb llibertat que jo diria psicològico-literària, en quant, fins influenciat per la inspiració, conserva la seva fesomia personal de literat. Emperò, l'escriptor sagrat, dins d'aquesta autonomia personal, arravatades com són les seves facultats, intellectuals, emotives i d'execució, per l'Esperit de Déu, és instrument infalible del pensament i de la força de Déu. Això marca l'Es-criptura, tota l'Es-criptura, d'un segell no sols de veritat absoluta, sinó d'in-errància absoluta. "Déu, diu Sant Tomàs, és l'autor principal de la Sagrada Es-criptura; els hagiògrafs són autors secundaris". Per això són tan infal-ibles les Es-criptures, en el sentit intentat per Déu, com el mateix Déu qui les ha dictades.

En canvi, el pobre predicador, encara que sigui un Sant Pare, no és infalible. La paraula seva és paraula de Déu, mentre es contingui dins els límits de la seva missió. Fora d'això, el predicador resta un home flac, de persament i de paraula, que pot caure en error, conscientment, com Arrius i tants d'altres, o per debilitat mental, insipiència, manca de preparació o de recursos de dicció. Responsabilitat greu i tremenda, que hauríem de pesar sovint els predicadors, per tal de preparar-nos degudament, i poder dir, com el gran predicador Sant Pau: "No sóc jo, com molts, adulterador de la paraula de Déu, sinó predicador sencer, que predico de Déu, i segons Déu, en el Crist" (2 Cor. 2, 17).

He remarcades aquestes diferències entre l'Es-criptura divina i la pre-dicació cristiana, per a precisar conceptes ja de bell antuvi, ço que ens serà profitós, en el desenrotllament de les qüestions successives, per als arguments que, per paral·lisme o contraposició, haurem de formular per a il·lustrar-les.

Altrament, la Sagrada Es-criptura i la predicació ens ofereixen profun-des harmonies. Ambdues, dèiem, són paraula de Déu. L'Es-criptura és paraula divina que ha fet estremir la vida de l'hagiògraf per a pendre les formes gràfiques de la paraula humana, i ésser consignada en un llibre, *per chartam et atramentum* (2 Ioh. 12). És "la lletra de Déu als homes", diu un Sant Pare. La predicació és paraula divina que pren cos en l'aparell vocal del pre-dicador i en les vibracions aèries, i ressona i corre per tot el món: *Ut sermo Dei currat... In omnem terram exiit sonus eorum...* (2 Thess. 3 1; Rom. 10, 18).

Ambdues són llum del món. De l'Es-criptura deia Baruch: "Aquest lli-bre és el de la llei de Déu; porta'l, i fes via a la resplendor de la seva llum" (Bar. 4, 2). De la predicació diu Sant Bernat que els Apòstols portaven el nom de Jesús com una llum: *Portabant nomen tamquam lumen*.

Es-criptura i predicació són sagrades, perquè ambdues són obra de l'Es-

perit Sant; i contenen els sacratíssims misteris de la llum i de l'amor de Déu; i són com el sagrament de la fe, perquè porten al cor dels homes ço que Sant Pere anomena la llavor incorruptible de Déu: *Renati ex semine incorruptibili per verbum Dei* (I Pet. I, 23).

Un mateix pensament presideix a l'Escriptura i a la predicació: el pensament del Crist. La figura del Crist, Paraula de Déu feta home, emplena, amb tota la seva força i amabilitat, les dues formes de la paraula de Déu. L'objecte de la paraula de l'Escriptura, és el Crist: *Finis legis, Christus* (Rom. 10, 4). També ho és de la paraula de la predicació: *Praedicamus Christum crucifixum...*, diu l'Apòstol (I Cor. I, 23).

Ni l'Escriptura ni la predicació empen llur força específica, — com solen fer-ho els immortals, els clàssics en les obres cabdals de la literatura i de l'eloqüència, — en el món de les formes belles, d'ordre ideològic o simplement literari; sinó que l'energia llur és la mateixa energia de Déu, qui abrandà un dia l'esperit dels hagiògrafs, i que fa vibrar potent, victoriosa, la veu humil dels predicadors. De l'Evangeli diu Sant Jeroni que és, d'entre les filosòfiques, la menor de les disciplines: *Minor omnibus disciplinis*. De la seva predicació, deia l'Apòstol: *Non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis* (I Cor. 2, 4).

Mes, dintre la seva humilitat, res no hi ha, en el món de la literatura i de l'eloqüència, que pugui comparar-se amb la Bíblia, com monument literari, en l'amplíssim sentit del mot, i amb la predicació cristiana, com expressió oral d'una doctrina transmesa als segles per la funció magistral del ministeri eclesiàstic de la Paraula.

Perquè la Bíblia, diu Lacordaire, “és alhora el drama dels nostres destins, la història primitiva del gènere humà, la filosofia dels sants, la legislació d'un poble elegit i governat per Déu. És ella, dins d'una providència de quatre mil anys, la preparació i el germen de tot l'esdevenidor de la humanitat. Ella és el dipòsit de les veritats que li són necessàries, la carta dels seus drets, el tresor de les seves esperances, l'abisme de les seves consolacions, la boca de Déu que s'és oberta damunt el seu cor. Ella és el Crist de Déu qui l'ha salvada” (1).

I la predicació cristiana és l'eloqüència, i la història de l'eloqüència, més justa i vehement, més clara i profunda, més senzilla i subtil, més desvalguda i triomfant. És llamp i és rosada; és llet suavíssima d'infants i aliment de pròcers; rierol clar de muntanya i mar de pregons abismes; és foc calcinador i llebeig refrigerant. Comentant i eixamplant el clàssic *pectus est qui desertos facit*, diríem que l'eloqüència cristiana és el pit de Déu, val a dir, la força del pensament i de l'amor de Déu que, com vent impetuós, irromp

(1) *Lettres à un jeune homme sur la vie chrétienne*, p. 107.

en el pit de milions de predicadors qui, emportats per aquest *impetus spiritus*, com els querubs d'Ezequiel (Ezech. 1, 12), passen pel món, ja fa vint segles, conquerint totes les coses humanes per a Déu i el seu Crist. És la predicació cristiana la verificació de la gran profecia d'Isaïas sobre el Crist, l'Àngel del gran Consell: "Percudirà la terra amb la verga de la seva boca, i amb l'alè dels seus llavis matarà l'impíu" (Is. 11, 4).

La Sagrada Escriptura i la predicació eclesiàstica són, doncs, bessones, malgrat les diferències assenyalades. L'ur divinitat i universalitat; llur convergència en el Crist del qui, com Verb de Déu, són expressió vivent perquè ambdues són *Verbum Verbi*, Verb del Verb; la identitat llur com instrument pedagògic de la humanitat, perquè d'ambdues pot dir-se el mot de Sant Pau: *Lex paedagogus noster in Christo* (Gal. 3, 24); les profundes semblances que hi ha entre ambdues, en el fons doctrinal, que en la seva major part és el mateix, i fins en la forma múltiple amb què es manifesten, fan de la Bíblia i de la predicació com la veu i la vibració aèria que la propaga; com el llibre i la lliçó del llibre que escampa el seu contingut; com el pentàgrama diví, on són escrites les harmonies del pensament de Déu, i el cant secular que han fet d'elles els predicadors per a domar, com diu Sant Climent d'Alexandria, les feres humanes amb la música, forta i suau, del diví Orfeu, Jesús.

Emperò, em rectifico. Això hauria d'ésser així, i en els segles florits del pensament i de la predicació cristiana és estat així. Avui, potser fa ja dos cents anys, no és així. Grat sia a Déu, s'albira, en determinats sectors, geogràfics i ideològics, un retorn a les formes clàssiques de la predicació cristiana. Podem, però, dir que en la ment i en la pràctica de molts, l'eloqüència cristiana sofreix del mal d'inflor humana. És hidròpica de la retòrica: és infatuada encara per la gran metàfora, llegat de gerundianisme noucentista. Amb forma més simple, i potser més justa, ho expressa Meyenberger, quan diu que la predicació d'avui sofreix de tisi homilètica.

És culpa dels predicadors? Jo crec, francament, que sí. És mal del temps, veritat: és un corrent, dins la història de la predicació. Aquest corrent, però, si dilueix les responsabilitats, no deslliura d'elles; perquè la llei és llei, en tot; i cadascú ha d'aplicar-se-la.

Emperò, no és dels predicadors sols el pecat. És mal del poble, que té el paladar estragat; que potser no paeix bé el menjar fort de l'Escriptura Sagrada, per l'afebliment general del seu temperament religiós.

Predicadors i poble han de recordar les terribles paraules d'Amós, que marquen un dels càstigs més greus amb què pot Déu punir els pobles: "Vin-dran dies, diu el Senyor, en què enviaré damunt la terra, fam, no de pa, sinó de la paraula de Déu" (Am. 8, 11).

Sense entretenir-me a esbrinar les causes del mal gravíssim, ço que

allargaria ultra mesura aquesta introducció, sento, i penso provar, aquesta primera afirmació:

II

LA SAGRADA ESCRITURA HA D'ÉSSER ELEMENT FONAMENTAL DE LA PREDICACIÓ

Parlem d'un deure pastoral, no pas de simples conveniències oratòries, per ara. Vull dir que la Sagrada Escriptura no és sols un recurs de l'eloqüència sagrada, sinó que ha d'ésser la seva força interna, i com la seva ànima; que sense l'ús de l'Escriptura no hi ha veritable predicació cristiana; que si el predicador deixa de banda la Bíblia, no complirà degudament el seu ofici magistral, i serà en va que esperi assolir els fruits de creixença espiritual que vinculà Déu al ministeri de la paraula: "I la paraula del Senyor creixia, i s'anava multiplicant més i més el nombre dels deixebles" (Act. 6, 8).

Heus aquí les raons en què sostinc la meva primera tesi.

Ho demana, primer que tot, l'ofici de predicador i la naturalesa de la Bíblia.

El predicador no és l'actor de la seva paraula. Ja és molt que l'home sigui herald del seu propi verb; perquè no hi ha res com la paraula de l'home, sobirana del món dels esperits, com l'anomena Eurípides; ni hi ha res en el món com un home que parli bé. *Dicendi divinitas*, anomena Ciceró a l'eloqüència humana. És centella que commou els cors, diu de la paraula la Saviesa: *Sermo scintilla ad commovendum cor* (Sap. 2, 2). Un dia Esquil llegia als seus deixebles una peça oratòria de Demòstenes, i, en veure'ls commoguts, els deia: Què us hauria passat, si haguéssiu sentit braolar el monstre!

El predicador és tot això. Almenys pot ésser tot això; car el púlpit sagrat pot ésser la tribuna de l'eloqüència més sobirana. Cal, només, recordar els noms d'Orígenes, el Crisòstom, el Crisòleg, Bossuet, Vicens Ferrer. Mes, àdhuc no essent això el predicador — car no sol Déu prodigar els dons de l'eloqüència —, és més que tot això, perquè és l'actor de la paraula de Déu, l'home que diu el Verb de Déu, *Dux Verbi*, diu l'Escriptura (Act. 14, 11), el portador de la Paraula.

"Guarda el dipòsit", diu Sant Pau a Timoteu. Aquesta és la missió del predicador, i l'objecte del predicador: guardar el dipòsit de la Paraula. Els oradors profans guarden el dipòsit de la seva pròpia paraula, perquè la paraula de l'home és filla del seu pensament. Mes l'orador sagrat guarda el dipòsit de la paraula de Déu. Pobre predicador, el qui donés la pròpia pa-

raula en lloc de la paraula de Déu! Fóra desertor del seu ofici, i traïdor de la Paraula. Déu i la seva Església li haurien donat l'or de la paraula de Déu, set vegades purificat al foc: *Purgatum septuplum*; i ell donaria a les assemblees cristianes el llot del seu propi verb. *Aurum accepisti, aurum redde*, deia el Lirinense, comentat el mot de Sant Pau: *Depositum custodi*.

La Sagrada Escriptura és la paraula de Déu. Déu és el qui dona la vigoria a tot amb el seu Verb. Amb el seu Verb donà la seva ferma a Cosmos: *Verbo Domini caeli firmati sunt* (Ps. 32, 6); i amb el seu Verb ha volgut fundar la grandesa i l'harmonia del món dels esperits. *Scribe*, li deia un dia Déu a Moïses: "Escriu això, per a memòria, en un llibre" (Ex. 17, 14). *Scribe*, li diu a Isaïas: "Pren un pergami ben gran, i escriu..." (Is. 8, 1). *Scribe*, torna a dir a Jeremias: "Pren un altre quadern, i escriu" (Jer. 36, 28). I així creix l'Escriptura del Testament Vell, i es forma el codi de la Paraula de la promesa. Un poble, que Déu mateix s'havia escollit, el poble jueu, és el custodi gelós d'aquesta Escriptura: Déu li ha confiat la seva paraula: *Credita sunt illis eloquia Dei* (Rom. 3, 2).

La paraula del Testament Vell és multiforme. Déu parla dictant històries, lleis, profecies, poemes, pregàries, sentències, fins apòlegs. Parla a legisladors, reis, sacerdots, pastors i poetes. Parla al fastuós Salomó i al malaurat Jeremias. Parla de virtuts i de pecats, dels destins dels pobles, dels misteris de Déu i dels abismes del cor de l'home. Parla de la naturalesa i del culte i de les guerres; de la justícia i de les prevaricacions, del passat, present i esdevenidor: *Multifariam multisque modis* (Hebr. 1, 1). I parla per espai d'onze segles, de Moïses a Malaquias.

No és prou per a la misericòrdia de Déu la locució profètica. Déu vol parlar personalment a l'home; no en conversa singular, com al Paradís, a l'Horeb, als patriarques; ni en el secret de la visió mental dels profetes; ni entre els udols de la tempesta i l'esclat del llamp del Sinai. Déu vol parlar a l'home en la forma més plaent a l'home, que és la parla d'un altre home.

I la Paraula substancial, el Verb de Déu, es fa home. És el Crist, ungit amb la plenitud de la saviesa i de la gràcia. Quan Ell parlava, era Déu el qui parlava. El pensament i el cor del Crist, aquestes dues rels de tota eloqüència, i l'aparell vocal del Crist, arpa meravellosa polsada per la seva intel·ligència i sensibilitat, no eren de ningú més que del Verb de Déu. Quan parlava el Crist, era la Paraula substancial, infinita de llum i de veritat, la que amarava de la seva llum el pensament humà del Crist, i en traspuava la seva paraula oral. I els homes oïen embadalits el Verb de Déu, que parlava per la boca de l'Home-Déu. I deien, en la frisança que en les ànimes llurs feien les paraules del Crist: "Mai no ha parlat cap home com parla aquest home": *Numquam sic locutus est homo sicut hic homo* (Ioh. 7, 46).

Els deixebles del Crist conservaren religiosament el dipòsit de la pa-

raula del Crist, que s'és transmesa fins a nosaltres pel magisteri de l'Església. Part d'aquesta paraula del Verb fet home, oïda pels deixebles, fou per ells conservada en les formes gràfiques de l'escriptura d'aquell temps, per inspiració divina. Closa la revelació personal del Crist, el dia de la seva Ascensió al cel, s'obre altra volta un curt període d'inspiració profètica, en el sentit bíblic. Dura uns cinquanta anys, des de la redacció de l'Evangeli per l'Apòstol Sant Mateu, fins a la de l'Apocalipsi, per Sant Joan. I en aquest període, Apòstols i Evangelistes escriuen la Paraula nova, el Testament Nou: *Evangelia et Apostolicum*. Part d'ell, els Sants Evangelis, contenen les gestes i els discursos del mateix Crist. Sant Joan podia dir: "Us anunciem ço que hem vist i oït de la Paraula de vida: *Quod vidimus et audivimus, annuntiamus vobis* (1 Ioh. 1, 3). La resta, és el complement de la revelació del misteri de la gràcia del Crist.

I tot, en el Testament Nou com en el Vell, és paraula de Déu, en el sentit formal del mot: "Tota l'Esriptura és inspirada de Déu", diu Sant Pau: *Omnis Scriptura divinitus inspirata...* (2 Tim. 6, 13). "Els sants homes de Déu parlaren inspirats de l'Esperit Sant", diu Sant Pere: *Spiritu Sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines* (2 Petr. 1, 21).

I el predicador de la paraula de Déu, el *Dux Verbi*, aquest "home de Déu", *Homo Dei*, com l'anomena l'Apòstol (1 Tim. 6, 11), la missió del qual és anunciar als homes, no la paraula de l'home, sinó la paraula de Déu: *Non verbum hominis, sed vere verbum Dei* (1 Thess. 2, 13), podria, en el seu ministeri de la Paraula, prescindir de la Paraula de Déu, que són les Esriptures d'ambdós Testaments?

Jo us dic que el dia, malaurat per a l'eloqüència sagrada, en què l'Esriptura divina no fos la deu on vinguessin els predicadors a poar l'aigua, clara i forta, de la paraula de Déu, mancaria a llurs funcions magistrals l'autoritat; i a llurs discursos, la força nodridora dels esperits; i perdrien els predicadors llur prestigi, que no pot fundar-se en els dons naturals de l'eloqüència, sinó en la vigoria sobrenatural de la paraula de Déu; i la fe del poble s'esllanguiria; perquè la fe no s'alimenta de la saviesa humana, sinó de tota paraula que procedeix de la boca de Déu.

Qui sap, i jo ho he pensat moltes vegades, si s'ha afeblit la vida cristiana del poble perquè abans s'ha afeblit la paraula en els llavis dels predicadors! El poble, sempre infant, demana pa de doctrina divina, us diré amb el profeta, i potser els qui havien d'esbocinar-li el forment de les Esriptures, entretenen llur fam amb joguines de prestidigitació intel·lectual, o volen apaivagar-la amb llepolies literàries, buides de Déu: *Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis!* (Thren. 4, 4).

Perquè noteu, i aquest és un altre argument en favor de la meva tesi,

que l'Escriptura sagrada té, per voler de Déu, un destí de pedagogia popular, mitjançant el magisteri públic dels predicadors. No és la Bíblia un poema, o una sèrie de poemes, com la *Iliada* o l'*Eneida*, per tal d'ésser model i espasme de literats. Ni és un llibre d'història, com els de Tàcit o Suetoni, per tal d'immortalitzar les gestes d'uns herois o d'un poble. Ni és la llei constitucional d'un Estat de fundació divina; ni un llibre de filosofia religiosa, com els *Vedes*, o *De natura deorum*, de Ciceró; ni un tractat de moral, com les *Cartes*, de Sèneca. L'Escriptura és tot això; perquè en ella es troba tot ço que de més fort hi ha en totes les manifestacions literàries del pensament humà: però, és tot això, i molt més, amb la intenció teològica, per part de Déu, de la santificació i salvació de les ànimes. Aquesta, i cap més, és la raó d'ésser de la Bíblia, com ho és la de la revelació, de la qual és part, com ho és la del Crist i la de la seva Església.

El Crist, diu en algun lloc Sant Agustí, no vingué per a fer matemàtics, sinó cristians. El mateix podem dir de la Bíblia: no la dictà Déu per tal de fer literats, psicòlegs, crítics o moralistes; sinó per a fer sants. Tant és així, que l'Escriptura, pels pobles que l'han acceptada com llei de les relacions de l'esperit humà amb el seu Déu, és estada sempre sagrada; l'han guardada sempre religiosament les institucions per Déu destinades a la salvació espiritual dels homes, val a dir, la Sinagoga i l'Església; i mai no s'és posada en mans dels literats o savis del món per tal d'interpretar-la o explicar-la, sinó que han estat els "homes de Déu", en ambdues religions, la mosaica i la cristiana, els qui, sota la vigilància del suprem magisteri, han explicat els misteris sagrats, no a les acadèmies, sinó a les assemblees religioses, congregades en llocs sants i en ocasió de les solemnitats litúrgiques. Així es feia, els dissabtes, a les velles sinagogues d'Israel; així ho feren els apòstols en les primitives esglésies, que mantenien encara en el ritu extern les pràctiques de la Sinagoga; i així ho ha practicat sempre, en tots els segles posteriors, la santa Església.

L'Escriptura és, doncs, en la intenció de Déu qui va dictar-la, el llibre dels predicadors. És, per antonomàsia, la biblioteca llur: *Habeo bibliothecam in mea bibliotheca*, deien els vells. És, entre tots, el volum que, entrant en les intencions de Déu, el predicador ha de registrar i conèixer més en ordre a l'edificació espiritual del poble cristià. És per això que tots els sacerdots, en el ministeri de la Paraula, s'haurien de fer seves les paraules simbòliques d'Ezequiel: "Fill de l'home, li digué Déu al profeta: menja't aquest volum. i vés a parlar als fills d'Israel. Llavors vaig obrir la meua boca, diu el profeta, i em féu menjar aquell volum. I em digué: Fill de l'home; amb aquest volum que jo et dono, es nodrirà el teu ventre, i en seran-sadolles les teves entranyes. Vaig menjar-me'l, doncs, i el meu paladar el trobà dolç com la

mel. I va dir-me: Fill de l'home, vé, i anuncia a la família d'Israel les meves paraules" (Ez. 3, 1-4).

Deixeu, però, que, de pas, em planyi de l'aberració. Qui sap si algun predicador no haurà en la seva biblioteca aquesta santíssima "biblioteca" de la paraula de Déu! Qui sap si, tenint-la — potser un trist exemplar de la Vulgata —, no l'haurà mai en les seves mans! Tal volta, per tal d'enriquir els seus sermons, anirà al camp de les ciències humanes a emprar mots i noms que, almenys, no seran sants, com la Bíblia. Potser — perquè costa a voltes l'esforç mental —, el predicador es menjarà, no el volum d'Ézequiel, sí, però, volums de sermons tots fets, i de conferències totes fetes... I no serà l'home de Déu qui parlarà, sinó l'home qui porti el bagatge, a voltes ben pobre, d'un altre home... I no es complirà, per ell, el fi sagrat de l'Escriptura Sagrada.

Esguardem d'un altre caire l'Escriptura Sagrada i la predicació. Em refereixo a ço que, científicament, diríem el punt radial i, ensems, el cercle màxim de l'esfera de la revelació bíblica i de la predicació cristiana. Parlo del Crist, alfa i omega, principi i fi (Apoc. 1, 8) de tot el sistema religiós per a la salvació del món.

Tot, en la predicació eclesiàstica, és ple de la persona i de l'esperit del Crist. El predicador és el legat del Crist: *Pro Christo legatione fungimur* (2 Cor. 5, 20) L'imperi del Crist és el qui determinà aquesta explosió secular de la predicació evangèlica, en dir als Apòstols: *Euntes docete*. L'esperit del Crist és el qui ha d'emplenar pensament i cor del predicador, per tal que es desclogui en l'explosió oral del seu ensenyament públic: "Som forçats de parlar de ço que hem vist i oït", deia Sant Pau a la Sinagoga. *Non enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui* (Act. 4, 20). La paraula del Crist és la que surt de la boca del predicador per a amarar de llum i d'amor l'esperit de les assemblees cristianes que l'escolten: *Verbum Christi habitet in vobis abundanter* (Col. 3, 16). Sant Pau arborava un dia la senyera de la predicació cristiana, i donava el mot d'ordre del nostre magisteri: *Praedicamus Christum crucifixum*; "Prediquem el Crist crucificat" (1 Cor. 1, 23).

Malaganyat el predicador que no entronqués amb la genealogia sagrada dels predicadors del Crist; que no visqués, de pensament, paraula i obra, en el Crist, qui li ha confiat la seva paraula santíssima! Fóra un parlador espuri en el lloc sagrat; un histrió de la santa paraula, la qual sortiria estreta dels seus llavis. Tot, en el temple, s'alçaria i clamaria contra l'intrús; el sagrari, l'altar, la litúrgia, el Crucifix del púlpit, el mateix silenci del poble cristià.

Entengueu, però, que el Crist, qui és l'arbre mestre de la predicació.

ho és també de l'Esriptura Sagrada. La Bíblia i el Crist són tan consubstanciats, que en arrancar el Crist dels Llibres Sagrats, no en restaria res d'aquesta obra de Déu. Tot parla de Jesús en l'Esriptura. Fins ço que sembla que no parli d'Ell, serveix de suport a ço que directament a Ell es refereix. I tot ressona amb les harmonies del Crist, la llei, la profecia, la història; com la lira, diu Sant Agustí, on fins la fusta canta quan les cordes canten.

És Sant Jeroni, l'aimador ardent de les Esriptures, l'exegea màxim, qui deia que "sense el Crist, l'estudi de la Bíblia fóra més amag que les aigües de Marà". "No pot conèixer el Crist qui ignora les Esriptures", deia en altre lloc: *Ignoratio Scripturarum, ignoratio Christi est* (2). "Ba dels dos vasos, diu Sant Ambròs, del Vell i del Nou Testament; perquè en ambdós beuràs el Crist": *In utroque Christum bibis*. "Beu el Crist, qui és el cep: beu el Crist, qui és la pedra d'on brollà l'aigua. Beu el Crist, qui és font de la vida. Beu el Crist, qui és el riu que fa joiosa la ciutat de Déu" (3).

"La història de Jesucrist — diu Lacordaire, després de descrite amb eloqüència sobirana les grandeses de la Bíblia —, es parteix en tre períodes, distribuïts en quatre mil anys: els temps profètics, els temps evangèlics i els temps apostòlics. En el primer, Jesucrist és preparat; en el segon, es manifesta, viu i mor entre nosaltres; en el tercer, funda la seva Església pels seus Apòstols, qui han viscut amb Ell, han rebut el seu ensenyament i han heretat els seus poders. Aquest teixit mai no s'interromp, i porta en si mateix la demostració de la seva veritat" (4).

I el mateix Jesús, en acomiadar-se dels seus deixebles, el jom de la seva Ascensió, declarava el pensament cristològic de la Bíblia, dient-los: "Aquestes són les paraules que us he dites, quan era encara amb vosaltres que calia que es complissin totes les coses que de mi foren escrites en la llei de Moisés, en els Profetes i en els Salmes" (Lc. 24, 44).

Heus aquí per què el predicador no pot prescindir de les Esriptures Boca del Crist com ha d'ésser, per la seva missió personal, per la seva doctrina i pel seu objectiu pedagògic, tot ell ha d'ésser com una vibració i una ressonància del Crist. Si en l'home eloqüent tot parla, diu Sant Agustí, des de la sumitat del pensament i el ritme del seu cor, fins a les inflexions de la seva veu i a l'expressió del seu gest: *Totum se vocalem exhiberi deiet praeco*. el predicador cristià, en el púlpit, ha de vibrar tot, santament, en el Crist; ha d'ésser cristià, de soca i de rel, i de la saba que munti de les seves entranyes, per tal que es tradueixi tota la seva vida en la florida de les seves paraules, totes embaumades de la sentor del Crist.

I jo us dic que el Crist, tot el Crist, i, més que tot, aquest "sentit dei

(2) *Com. in Nahum*, 3, 9; *In Is. Proleg.*

(3) *Enarrat. in Ps.* 1.

(4) *Lettres à un jeune homme...* p. 132.

Crist", de què ens parla l'Apòstol: *Nos autem sensum Christi habemus* (1 Cor. 2, 16), no es troba més que en les divines Escriptures. Sols els qui en el seu estudi s'enfonsin, com l'abella en el calze de les flors, podran fer de llurs discursos bresca sagrada, d'on ragi la mel dolcíssima del Crist.

Així, per l'estudi i el savi ús de l'Escriptura, assolirà el predicador el caient característic, ço que podríem dir el geni específic de l'eloqüència cristiana. És una altra prova que fa per al meu intent.

És una l'eloqüència; són molts, però, els gèneres de l'eloqüència: com és una la llum, i són molts els colors. L'eloqüència es nodreix d'una ideologia; creix i s'infla, com les aigües de la mar, pel vent de les passions; i esclata, pacífica o colpidora, davant d'unes multituds. I els sistemes ideològics, i les passions, i les conveniències oratòries, i els auditoris, difereixen profundament. La saviesa de l'orador està a posar-se en el seu lloc, d'esperit, de passions, d'elocució, de gest.

D'aquí neix la primera regla de l'eloqüència, que formulava aquell gran orador cristià que fou Sant Agustí, en el seu llibre d'or *De Doctrina Christiana: Nec jam dicenda est eloquentia si persona non congruat eloquentis* (Lib. 6). No encaixaria bé, per exemple, en el púlpit l'eloqüència tumultuosa d'un tribú de la plebs: ni davant un tribunal de justícia aniria bé la forma de la instrucció parenètica. És riuriu, en un parlament de diputats, de les formes, solemniais o patètiques, que a voltes no ens desplauen en el temple; com faria llàstima el predicador que portés al temple el gest amarat del teatre.

Cenyint-nos ara a les conveniències d'ordre ideològic — car no consenten res més els límits d'aquesta conferència —, dic que el geni específic de la predicació no pot donar-lo més que l'estudi i l'ús de la Sagrada Escriptura. És de Sant Agustí, en el mateix llibre, aquest pensament: *Sapienter dicit homo magis vel minus, quanto in Scripturis sanctis magis minusve profecerit* (Lib. 4).

Noteu, però, que no parlo encara de les citacions bíbliques. Àdhuc amb aquestes citacions, potser vosaltres haureu sentit sermons semiprofans. Parlo del fons de l'eloqüència cristiana, de l'estil, en el seu sentit psicològic-espiritual, si val la paraula, i per això mateix, de l'estil literari.

El nostre estil cristià no pot confondre's amb cap altre. Emperò, perquè no es confongui amb cap més, no pot assolir-se enlloc més que bevent-lo, poc a poc, en l'estudi continuat de l'Escriptura Sagrada; si pot ésser, en les condicions que volia Sant Agustí: *Maximo otio, summo studio, meïori ingenio*.

Sant Jeroni i Sant Agustí avorriren les Escriptures divines, abans de conèixer-les. Més tard, no volgueren més llibres que els sagrats. És que ha-

vien canviat d'estil: s'eren capgirats llurs esperits. L'estil psicològic-espiritual, si voleu, sobrenatural, d'ambdós grans homes, forjat per la gràcia i l'estudi de la paraula de Déu, va traduir-se en aquests escrits, dels quals, arreu, regalima el sentit bíblic. Jeroni ja no aimava els clàssics llatins: "Vosaltres sabeu, deia a les seves santes amigues Paula i Eustoquium, que fa més de quinze anys que ni a Tulkius, ni a Virgili, ni a cap altre autor de la literatura pagana els he tingut a les mans" (5). I el gran mestre d'eloqüència de Cartago escrivia en les seves *Confessions*: "Senyor, Déu meu, que les vostres santes Escriptures siguin les meves castes delícies..."; *Domine, Deus meus, sint castae deliciae meae Scripturae tuae...* (Lib. II, c. 2).

I aquest estil bíblic de la predicació no rau sols en les citacions de l'Escriptura, més o menys encertades; sinó en la profunda assimilació de l'element històric, doctrinal, literari, i fins passional de la Bíblia amb l'esperit de l'orador. Això dóna a les peces oratòries una savoria que jo diria de clàssica divinitat, i que no pot traduir-se més que amb la paraula *unció*. Això comunica la força germinativa inicial a la llavor de la paraula de Déu; perquè en això consisteix pròpiament la paraula de Déu. Això dóna a la predicació la seva força de penetració espiritual; perquè sols passat per la pedra forta de l'Escriptura té el glavi de la paraula sacerdotal, com la mateixa paraula de Déu, el tall viu per arribar fins a la medulla de l'ànima, fins a les misterioses junctures de l'esperit humà, com diu Sant Pau: *Pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus, compagum quoque ac medullarum* (Hebr. 4, 12).

Aquest ús de la Sagrada Escriptura, demés, és estat la pràctica secular de l'eloqüència sagrada.

Jesús, el nostre Mestre i Model, és qui la començà. La Bíblia dóna a Jesús armes per a vèncer el dimoni que el tempta en la muntanya de la Quarantena. Als qui lleialment cerquen la veritat, els convida Jesús a l'estudi de la Bíblia: "Registreu les Escriptures..." (Ioh. 5, 39). Ell és qui repta els seus enemics, perquè ignoren les Escriptures: *Erratis, nescientes Scripturas* (Mt. 22, 29). Els discursos de Jesús són plens del sentit bíblic: amb la Bíblia prova la seva divinitat i la seva missió, les seves humiliacions i gloriosa resurrecció. Als deixebles d'Emmaús "els aclarí l'enteniment, per a entendre les Escriptures (Lc. 24, 45). Mai, com en els llavis de Jesús, no s'és vista la veritat de l'aforisme de Sant Agustí: *Novum Testamentum in Veteri velabatur: Vetus Testamentum in Novo revelatur* (6).

Sant Pau, el gran predicador, és l'home de l'Escriptura Sagrada. El seu esperit, format als peus de Gamaliel, és profund coneixedor de la Llei. Ell

(5) *Com. in Epist. ad Gal. Praef.*

(6) *Serm. 160, n. 6.*

mateix es vanta del seu zel per ella (Act. 22, 3). Quan, al camí de Damasc, la força del Crist l'atterra, ensems que il·lumina el seu esperit, coneix la Llei amb el coneixement que dóna la història. S'és dit que la Bíblia és com una petxina, les dues valves de la qual són els dos Testaments, que se sobreposen l'una a l'altra amb justesa divina. El punt de juntura és el Crist. Sant Pau trobà el punt de juntura; per això fou un ferm col·laborador, quan bufà la inspiració divina, en l'obra del Testament Nou.

Llegiu les Cartes del gran Apòstol. Són el ressò de la seva predicació; potser l'esquema del seu ensenyament oral. I les Cartes de Sant Pau són com riquíssim brodat de la Llei nova damunt el teixit de la Llei vella. Els elements del Testament antic són, per Sant Pau, els carreus del fonament; i els del Nou, formen l'edifici cristià que s'alça, il·luminat per les resplendors de la revelació novíssima, a l'aire lliure de la catolicitat.

En les Cartes de Sant Pau, es troba com la síntesi i el model del tema que estic desenrotllant. Car, d'elles pot dir-se que són l'Escriptura predicada, o la predicació escripturística. I perquè Sant Pau és model de predicadors i escripturistes, utilitzà la Sagrada Escriptura en totes les formes que podien servir-li per a escampar la veritat i difondre la bona olor del Crist. En elles es troben esmerçades les Escriptures, des de la forma clàssica de l'argument teològic i bíblic, fins a les acomodacions i simples al·lusions. Ningú com Sant Pau no ha pogut escriure aquestes paraules, que són tot un programa, d'Escriptura i de predicació: "Tota l'Escriptura inspirada de Déu és útil per a ensenyar, per a convèncer, per a corregir, per a dirigir en la justícia" (2 Tim. 3, 16).

El mateix feren els altres Apòstols, que estaven gelosos de la paraula de Déu que predicaven: "No és just, deien, que nosaltres abandonem la paraula de Déu, per a servir a les taules" (Act. 6, 2).

Després dels Apòstols, i resumint en poques paraules la història de la predicació, en relació amb l'ús de l'Escriptura Sagrada, diré: que el to de la predicació ha respost sempre al diapasó de la ciència cristiana de la Bíblia; que les desviacions de l'exegesi han repercutit sempre en la càtedra de l'Esperit Sant; que la manca de sentit bíblic ha portat la predicació a la buidor i a l'esterilitat; que el coneixement de les Escriptures, segons el sentit de Déu, ha donat a les èpoques i als homes la veritable força de l'apostolat cristià.

No cal més que recordar, per a convèncer-nos d'aquestes afirmacions, els següents fets:

La predicació dels Pares de l'Església és l'homilètica: prediquen homilies sobre els llibres d'ambdós Testaments; i l'homilia no sol ésser en ells més que un comentari parenètic de la Bíblia, encara que marcant-lo cadascú amb les característiques del seu geni: Basili i Ciprià, amb la severitat i la

vehemència; el Crisòstom, amb la riquesa exuberant de la seva imaginació i la vivesa dels seus moviments passionals; Sant Ambròs, amb la polidesa del seu estil; Sant Agustí, amb l'opulència del seu ideari i la facilitat planera del seu llenguatge; Sant Lleó, amb la dignitat romana de la seva parla ciceroniana.

Quan decau l'estudi de la Bíblia, plega les seves ales l'eloqüència cristiana. Per tal de revifar-la, s'imposa l'*Homiliari*, de Carles Magne. Les *Cadenes*, del trescents, retornen a la predicació la seva força i el seu caient escripturístic. Dels grans predicadors del Renaixement ençà, els més sadolls de l'Escriptura són els més forts, i, entre tots, Bossuet, que de vegades alça tant el vol com el seu mestre Sant Agustí — i que exigia una Bíblia i unes *Concordàncies* en totes les cases on sojornava —, i Bourdaloue, el moralista de lògica implacable, justíssim exegeta, del quí deia Condé, quan el veia pujar al púlpit: *Voilà l'ennemi*; enemic del pecat, perquè manejava òptimament l'Escriptura.

No vull parlar de la predicació contemporània, sobretot de la del noucents. Sols insinuaré una idea i un fet. La idea és que, segons la ment del Tridentí i del *Pontificale Romanum*, predicar és equivalent d'*interpretari Scripturas*. I el fet és que en els nostres seminaris, ja fa temps, les lliçons d'eloqüència sagrada es redueixen, per la forma, a les nocions generals de la retòrica, i pel fons escripturístic, a les qüestions introductòries o a senzilles nocions d'hermenèutica. Per això hem perdut l'agre de l'eloqüència eclesiàstica, i s'ha convertit la predicació en gimnàsia mnemònica, les despeses de la qual fan els reculls de plàtiques i conferències sense medulla; o en exercitatori de temes enrevessats i subtils, tots humans; o, ço que és més greu, majorment en certes regions i en certes solemnitats, en exhibició fastuosa de tots els paraments d'un retoricisme decadent i buit. Que encara hi ha, senyors, per dissort, en el camp de l'eloqüència sagrada, grans caçadors de metàfores, que inverteixen els mots amb què Sant Jeroni assenyalava el fi de la predicació cristiana: *Non plausus, sed lacrimas et suspiria*.

No: no pot haver-hi veritable eloqüència cristiana sense que sigui tota amarada de les Santes Escriptures. Com Homer determinà la vida grega, diu Hettinger, i com l'artista grec ha nodrit i fecundat el seu esperit i imaginació en Homer, bevent d'ell les seves idees; així, encara que en mesura infinitament superior, els grans cradors de l'antigor cristiana han viscut i s'han mogut dins la Santa Escriptura, la qual, per això mateix, ha creat un nou món espiritual, idees noves i una nova literatura.

III

AVANTATGES DE L'ÚS DE LA SAGRADA ESCRITURA EN LA PREDICACIÓ

Convençuts, jo crec, que la predicació veritablement cristiana no pot separar-se de les Escriptures, sospesem les raons d'utilitat que puguin menar-nos a utilitzar els Sants Llibres en l'exercici del ministeri de la Paraula.

Dic, primer, que les Sagrades Escriptures són font ubèrrima d'inspiració oratòria.

És cosa greu parlar en públic, per les responsabilitats tremendes d'aquesta força, la més tremenda de l'home, que és la seva paraula. I és cosa tant o més difícil que no pas greu. Qui no ha pesat la gravetat i la dificultat de parlar en públic, mai no parlarà bé en públic, si és que alguna vegada vol fer-ho.

Per a parlar bé en públic — i entenc per bell parlar no sols el que delecta, sinó el que triomfa, car, en l'eloqüència, *flectere victoriae est*, deien els vells —, cal abans haver escrit molt en la solitud de l'estudi; i escriure bé, costa tant o més que parlar bé. De l'escriure, deia Sèneca: “És turment l'escriure, puix, cada paraula demana un consell”: *Scripta sua torquent, et singulis verbis in consilium vocant*. Quant a l'art de parlar en públic, el gran Lacordaire, potser el més gran orador del segle dinou, a un mestre de minyons qui, després d'una repartició de premis li demanà que dirigís la paraula als escolars, respongué: “Si m'ho haguéssiu dit amb temps, ho faria; ara, no, que tinc por de la meva paraula”.

Responsabilitat i dificultat creixen quan es tracta de l'orador sagrat. És paraula de Déu la que porta en els seus llavis. Són veritats del temps i de l'eternitat les que explica al poble, per a la seva salvació eterna. És funció magistral la que compleix, en lloc sagrat, en el silenci de l'auditori, qui l'escolta com a legat del Crist i ministre de salvació.

Tothom coneix les hores que jo diria d'eixut mental davant les quartilles. Tots sabem les angoixes d'abans de parlar en públic, ço que s'ha anomenat “mal d'orador”, que, en santa temença, hauríem de fer que mai no ens passés del tot.

I de totes les dificultats del parlar, és la primera el tenir cabal d'idees per a nodrir a bastament la font dels llavis, val a dir, l'abundància, la claredat i la força del verb mental. La paraula dels llavis no és més que l'encarnació del pensament. De l'abundor del cor, parla la boca. La deu dels llavis es nodreix dels misteriosos rierols que de la ment davallen. De tota mena d'eloqüència és veritat l'aforisme horacià: *Cui lecta potenter erit res...*

De totes les fonts ideològiques — i en dir ideològiques abasto tot el camp immens del coneixement humà aplicable a la predicació —, la Sagrada Escriptura és, per al predicador, la més copiosa. És la mina d'or de filons més amples, rics i purs. Ambdues metàfores són del Crisòstom: “La Santa Escriptura, diu, és semblant a un preciós tresor. Car, si és veritat que hom pot adquirir una riquesa considerable només amb una petita part d'un tresor, això és també cert en tractar-se de les Escriptures Santes. Una sola de les seves sentències, per curta que sigui, estotja plenitud de pensament, i una riquesa inefable. És també la Sagrada Escriptura semblant a una font de doll abundant i inestroncable. Els nostres avantpassats poaren en les seves aigües segons les forces llurs; els qui vindran després també en treuran, al seu torn, i tampoc no s'esgotaran les deus; al contrari, brollaran més copioses, i les aigües seran més abundants” (7).

Quan el bisbe Valeri hagué ordenat sacerdot a Sant Agustí, dedicant-lo tot seguit al ministeri de la paraula, es resistí el gran home, i, en persistir el bisbe en el seu manament, li demanà el novell sacerdot un termini, almenys, per a aprofundir en l'estudi de les Escriptures. Del mateix Sant Agustí, el gran predicador i exegeta, són aquestes paraules: “Com més pobre hom és del seu propi fons, més ha d'enriquir-se en aquestes fonts sagrades. Petits com som per a expressar les grans coses de la fe, hem de créixer mitjançant l'autoritat de les Escriptures” (8).

En l'ordre de les idees, com en el dels fets, no hi ha orador que es mogui en camp més ample que l'orador sagrat. No hi ha fites per a ell, com no les tenen aquests aparells voladors que planen damunt tots els mars i continents. Tot fa, o almenys tot pot fer, per a l'eloqüència sagrada. Repetint la metàfora del gran Agustí, diria que tot ço que pertany al reialme de l'home i de la naturalesa, de la matèria i de l'esperit, del cel, de la terra i dels abismes, pot servir de suport, en el discurs sagrat, a la veritat divina que, pel ministeri de la Paraula, ha d'eixamplar el reialme de Déu en el món. La nostra eloqüència, diu Audisio, no és sols un *dicere apposite ad persuadendum*, com definí el paganisme; sinó, com diu la saviesa cristiana, és un parlar per tal de persuadir *quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus, si qua laus disciplinae* (Phil. 4, 8. — Audisio: *Lezioni di eloquenza sacra*, 16).

I la Bíblia és pou profundíssim de tota mena de saber.

Respecte de Déu, ella no sols és plena, en ambdós Testaments, de tota la grandesa de l'essència i els atributs de Déu i de les relacions de la humanitat amb Ell; sinó que és el llibre de Déu i el codi i història d'aquestes re-

(7) *In Gen. Homil.* 3.

(8) *De Doct. Christ.* 4, 5.

lacions. A la Bíblia, s'hi sent el panteixar de l'Esperit de Déu; car, en tot llibre s'hi sent el panteix de la vida del seu autor.

Per això ha d'ésser la Bíblia el llibre del predicador; car, aquest, primer que tot, és el teòleg del poble. Al canonge Lectoral, qui té per ofici interpretar al poble les Escripures divines, el Tridentí i el Còdex canònic l'anomenen el Teòleg: *Theoiogus*. En les nostres catedrals espanyoles, un altre canonge, el *Magistral*, sol tenir càtedra de Teologia al Seminari, i ésser, en-sems, el predicador oficial de l'Església.

“L'Escriptura és l'ànima de la Teologia, diu Lleó XIII; i no pot tractar-se la Teologia amb dignitat i encert si no és estudiant assíduament els Llibres sagrats” (9). “Teòlegs inconsiderats”, “teòlegs per força”, anomena el nostre gran Maldonado als qui usen la força del seu talent a buscar la teologia en altres llibres fora de la Bíblia. Les grans escoles de Teologia medievals no tenien més text oficial que les Sagrades Escripures. Les *Sumes* i les *Sentències* eren com qüestionaris *ad usum praelectionum*: la Teologia, però, anava a cercar-se al fons inexhaurible de la Bíblia, on Déu, amb l'alenada personal de la seva inspiració, hi ha buidat les màximes revelacions del seu Ésser.

I, quin Déu el de l'Escriptura Santa! Imitant un mot de Sant Pau, jo diria que Déu és en la Bíblia, com en el Crist, amb la plenitud de la seva divinitat. No hi és en la Bíblia Déu en persona, com en el Crist; hi és, però, amb una presència especial, com no és enlloc, ni en la natura, ni en la Teodicea, ni en la Teologia científica. El Déu de la Bíblia és el veritable Emmanuel de la humanitat, Emmanuel de l'home, des que amb els seus dits plasmà el fang del nostre cos i el vivificà amb l'alè del seu pit, fins al Verb fet home: *Cum hominibus conversatus est*. És el Déu que es passeja per l'Edèn, que crida a judici a Adam; que ensenya a Noè a construir l'arca; que guaita des del cel l'home; i es dol dels seus crims, i esborra amb el diluvi tota carn, i confon les llengües, i parla amb els patriarques en llurs tendes i als profetes en llurs visions. És el Déu viu, que viu amb l'home, i amb l'home teixeix la història de l'home. És el Déu que parla des de l'esbarzer encès de l'Horeb, que legisla dins el torb del Sinaí, que emplena el temple amb la boira de la seva glòria, la veu del qual, en els profetes, esclata en amenaces i afalaga amb promeses. És el Déu magnífic, de Job; el Déu profund, de la Saviesa; el Déu guerrer, de les Cròniques; el Déu humil i divinitzador de l'home, del Sant Evangeli de la gràcia.

Mai no podrà parlar de Déu el predicador com quan parli del Déu de la Bíblia: perquè no hi ha Déu més transcendental i més humà; més espiritual i més plàstic; més misteriós i més clar; més múltiple en les seves teofanies i més simple en la seva unitat. I mai el poble cristià no entendrà les

(9) Encíclica *Providentissimus*.

coses de Déu com quan se li contin les coses de la Bíblia que els homes feren amb Déu o contra Déu, si val a dir-ho així, i que Déu ha dictat per a l'adoctrinament dels homes.

Glossant un paràgraf de l'Encíclica *Providentissimus*, diríem, amb Sant Jeroni, que mai no es podrà parlar de Nostre Senyor Jesucrist amb més riquesa i força de la que es troba en tot el context de la Bíblia. Ni podrà defensar-se millor la santa Església, la seva naturalesa, oficis i carismes, com amb la ciència de la Bíblia; *Qui sacrarum Scripturarum testimoniis roboratus est, is est propugnaculum Ecclesiae*, diu el mateix Sant Jeroni (10). "I si es tracta de la formació de la vida i de la disciplina dels costums, diu Lleó XIII, els predicadors apostòlics trobaran en la Bíblia matèria rica i abundant; preceptes santíssims, exhortacions plenes de suavitat, exemples meravellosos de tota mena de virtuts".

La Bíblia és, demés, codi de lleis, història de la religió, lliçó sobirana i millenària de la Providència, pleníssim tractat de filosofia especulativa i pràctica, recull de pregàries exquisides, llibre interessantíssim d'història i meravellós aplec de grans caràcters. És el llibre més ple, d'idees i de fets. El llibre més assimilable. El llibre de tots els homes i de tots els temps. Llibre de justícia i de veritat, on es troba tota llei i tot manament a la llei. Llibre de la moral santíssima, en les planes del qual es llegeix la història de totes les caigudes morals i de totes les virtuts heroiques. Llibre de pobles i nacions, on es veu el dit de Déu dirigint els destins particulars dels Estats i el camí que durant quatre mil anys ha fet la humanitat.

Qui no sap la Bíblia, si és predicador, es mourà en el cercle estret del pensament humà. Qui hagi penetrat, ja que no tots els secrets de l'Escritura,—car, ni pot abastar-los l'esguard de l'home ni capir-los la seva ment—, almenys en aquesta atmosfera ampla i lluminosa dels Llibres Sagrats, des d'on es veuen les profunditats del cel i l'ampor de la terra, tot ple de la claror del pensament de Déu, hi veurà sempre coses grans, i noves, i belles.

Fins els fets humans, a la llum de l'Escritura, assoliran un relleu de veritat insospitada. És veurà el nexce de doctrines i històries, com es veu bé des de la muntanya la xarxa dels camins i les rutes que per ells fan els homes. Podrà el predicador mesurar amb justesa l'abast de les desviacions humanes, en l'ordre individual i social. I trobarà sempre idees per a la seva ment, i sants moviments de la passió que abranda el seu cor, i dolls de paraules vives, missatgeres, per als homes, de veritat i de virtut.

Com podria el predicador oblidar aquest Llibre de Déu, on pot nodrir-se del pa, fort i saborós, de tota doctrina, per a recollir en altres llibres les pobres engrunes del pensament humà?

(10) *In Is.* 54, 12.

Mirem un altre aspecte de la utilitat de l'Escriptura per al predicador. La Bíblia no és sols font de ciència sagrada, sinó model de l'eloqüència sagrada. No parlo del fons, sinó de la forma dels Llibres Sagrats. Són ells font inestroncable de veritat; són, però, ensems, exemplar acabadíssim per a l'orador cristià.

El predicador de la paraula de Déu, com tothom que parli en públic, no haurà d'oblidar la primera regla de l'eloqüència: *Mulcere*; agradar. Primera en l'execució, encara que última en la intenció, diríem amb els escolàstics. Si hom comença per no agradar, mai no podrà assolir els triomfs veritables de l'eloqüència, que són vèncer pensament i cor del seu auditori: *Docere, flectere*. El *loquimini nobis placentia*, del profeta (Is. 30, 10), es refereix al fons de l'eloqüència, no pas a la forma. Per bé que fins en la forma pot haver-hi manquement, quan s'embelleix sols per a plaure. El menjar només que per gust, i més menjar llepolies, no fa profit, i sol portar malastugança.

Vol la paraula de Déu ésser ben vestida. Déu, en dar-nos-la, ho féu embolcallant-la en formes a voltes senzilles i planeres, a voltes opulentes i magnífiques; sempre, però, nobles i dignes. La xafarderia de la paraula, la baixesa de la dicció, lo barroer, en el pensament, en la metàfora, en la dicció, mai no haurien de pujar al púlpit. Tampoc voldríem, però, sentir-hi mai aqueixa literatura de *bouquet*, plena de mel i de música, que saben trobar els *prurientes auribus* (2 Tim, 4, 3); mena de vesc que junta per fora, impotent, però, per a anexionar esperits, que és el fi de la veritable eloqüència.

Noblesa i decòrum han d'ésser les característiques de la paraula de Déu predicada, sempre i arreu. Quan, demés, les circumstàncies ho demanin, podrà l'orador sagrat, si té ales i força i gust, volar ben alt; sense, però, perdre mai de vista els homes a qui parla. El triomf màxim de l'orador és pujar-se'n amb ell l'auditori.

Dèiem que ço que ha de vèncer primer el predicador, per a parlar bé, és la buidor de pensament. Els buit de cap podran parlar molt, fins solen parlar molt; mai, però, no parlaran bé. Quan es tinguin plens el cap i el pit, *pectus disertus facit*, repetim, s'haurà de vèncer la segona resistència: ia de la forma.

"Per mi, diu Ciceró, és nul·la l'eloqüència que no fa admirar-se": *Eloquentia quae admirationem non habet, nullam judico* (11). Remarqueu, però, que no parla l'orador romà d'una mena d'admiració, ni d'una gran admiració. Admirem la grandiositat d'un paisatge, o la sublimitat del cel estelat; però també admirem la simplicitat de la natura, la humilitat d'una floreta, l'esveltesa d'un arbre, la perfecció del cant d'un ocell. També en l'orador podem admirar la seva saviesa i grandiloqüència, la virilitat de pensament o de pa-

(11) *De Oratore*.

raula, la riquesa i força plàstica de la imaginació; com ens pot comprendre la seva facilitat, la seva unció, l'elegant senzillesa o la força d'insinuació.

Tot això, després del fons, és qüestió de la forma. De la forma, s'entén, en el sentit més profund i ensem més extern del mot: forma d'idear i de disposar les idees, forma de sensibilitzar-les i d'expressar-les i de dir-les.

I això no ho dona la natura: *Orator fit*. Això és un poliment que no pot fer-se més que confrontant i treballant ço que espontàniament pugui donar-nos el nostre geni personal, amb els models seculars de l'art del ben parlar. La parla és cosa social, que s'ha polit a força de segles. Segles costa de formar una llengua: encara en costa més de portar-la al bell cim de la perfecció. Quan hi és arribada, llavors és l'eloqüència la que disposa i ordena les idees i els moviments de la sensibilitat, i els casa amb el verb dels llavis, i amb els altres mitjans d'elocució, per a produir en l'esperit dels oients la màxima fecunditat.

D'aquí la gran utilitat dels models d'eloqüència. De l'art de l'eloqüència, potser ens en podríem passar. La retòrica ha malmès molts esperits ben nascuts per a l'eloqüència. En aquest sentit, és veritat la sentència de Pascal: "La veritable eloqüència es riu de l'eloqüència". Emperò la veritable eloqüència no s'és burlada mai dels homes eloqüents, sinó que s'és formada en l'escola llur. És per això que deia Sant Agustí: "Jo he conegut homes més eloqüents que la major part dels qui han estudiat els preceptes de la retòrica; mai, però, no he conegut cap home eloqüent que no hagi llegit o sentit els homes eloqüents" (12).

I aquí rau la gran utilitat de les Sagrades Escriptures. Jo no diré que els Llibres Sagrats siguin una antologia de peces selectes d'eloqüència; sí, però, que en molts d'ells es troba tota la força de la veritable eloqüència, en el grau màxim que mai hagi assolit cap altre gènere d'eloqüència.

No cerqueu en la Bíblia la bellesa de la forma literària. El llatí de la Vulgata, on solem llegir la paraula de Déu, no en té res de bell. No dubtem que la versió llatina de la Bíblia es faria avui amb molts avantatges sobre el de la nostra versió Vulgata. Demés, l'esmicolament del text pels versets, per bé que facilita les cites i referències, és destorb per a la llicó, i trenca mantes vegades el corrent ideològic. El mateix geni de les literatures originals ha de transparentar-se en les versions, on les llengües noves vénen obligades, per la mateixa força de la fidelitat al pensament, a frases i caients i matisos que no són els seus. Recordeu les metàfores dels Cantars, els hebraïsmes dels Salmes i el llatí, a voltes massa vulgar, de bons trossos del Testament Nou. No hi cerqueu, tampoc, a la Bíblia, el discurs tallat a la faisó dels clàssics de Grècia i Roma, amb unitat de pensament, desenrotllament progressiu, ritme periòdic i aquest *os rotundum*, del llatí clàssic i de les llengües neo-llatines.

(12) *De Doct. Christ.* 4, 3.

La bellesa de la Bíblia és més bàsica, més profunda. No és bellesa d'es-corça, sinó d'esperit. És bellesa d'idees, de sentiments, de moviment espiri-tual, de passions, de contraposicions ideològiques, d'efectes de clarobscur inimitables. És, mantes vegades, — ço que raríssimament es troba en els lli-bres humans, — la bellesa del sublim, produïda amb formes literàries d'una senzillesa més sublim encara. Fórmules com aquestes: *Inclina caelos tuos, et descende* (Ps. 143); *Omnes stellas ex nomine vocat* (Is. 40, 26); *Quare de vulva eduxisti me* (Iob 20, 18); *Vae, qui aedificat civitatem in sanguinibus* (Habac. 2, 12), citades a l'atzar, i milers d'altres, no es troben en cap lite-ratura.

La bellesa de la Bíblia ve de la dignitat de pensament, de la delicadesa de formes i ingenuïtat infantívola amb què s'hi tracten totes les matèries, a voltes ben escabroses. Joubert ha dit que una paraula és més bella com més s'assembla a un pensament, un pensament a l'ànima, i l'ànima a Déu. A la Bíblia hi és aquesta bellesa de pensament, perquè pensament i esperit i paraula són de Déu. Del mateix Càntic, del qual tant malparlà Voltaire, diu Lacordaire que és com el Crucifix; car, essent ambdós nus, ho són impune-ment, perquè són divins (13). És el Déu de la puresa qui dictà la Bíblia, que, per això mateix, és arreu segellada de la santa puresa: i la puresa mai no ha deixat d'ésser bella.

En el gènere descriptiu, es troben en la Sagrada Escripura veritables meravelles. Res no hi ha més sublim que els discursos de Déu en el llibre de Job (cc. 37-40), i la pintura de les magnificències de Déu i de la crea-ció en alguns Salms. Ningú no ha descrit les angoixes d'una mare i el goig pel retorn d'un fill que es creia perdut, com es fa en Tobias (5, 23-28; 11, 5-12). La descripció del cavall i la de l'àliga, en Job (39, 19-30), han estat imitades, mai, però, superades. El llibre de Ruth és una veritable delícia: en ell empra l'autor a la naturalesa ço que té de més dolç i bell, per tal d'enquadrar la matrona, heroïna de l'amor de família i de pàtria. "Jo no sé res, ni en Homer, ni en Herodot, diu Voltaire, que toqui el cor com aquesta resposta de Ruth a la seva mare: "Jo aniré amb vós a viure allí on viureu vós: el vostre poble serà el meu poble, el vostre Déu serà el meu Déu: jo vull morir on vós morireu". I, parlant del Testament Nou, recordeu aquestes meravelloses miniatures que anomenem paràboles, del Mestre Jesús, i les visions grandioses de l'Apocalipsi.

Hi ha, demés, una altra bellesa més profundamnt humana en la Bíblia. Dèiem suara que la passió és un factor potent d'eloqüència. Sense passions no n'hi ha d'eloqüència. Sense passions santes no hi ha eloqüència sagrada. La voluntat sense les passions, ha dit Plutarc, és com vaixell llest ja per al viatge; la passió és el vent que infla les veles i el fa moure. El veritable

(13) *Ob. cit.*, p. 153

orador és un home apassionat per tot ço que és veritat i bondat i bellesa: i apassionat contra tot el que en sigui contrari. Per això l'orador és un lluitador, una espècie de gladiador espiritual. El seu glavi és el de la justícia i la veritat, roent, però, del foc de la passió. S'és dit amb força justesa que cada oient és, per a l'orador, un castell que ha de conquerir.

La passió que podriem anomenar dominant en l'orador sagrat, ha d'ésser l'amor de Déu. A Déu hem d'amar-lo racionalment, també, però, apassionadament. Sant Pau, el predicador de les passions fortes i nobles, ho deia apassionadament: *Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema* (1 Cor. 16, 22). Això és dit per a tots els cristians: molt més, però, per als qui han d'encendre en els cors la flama de l'amor de Déu.

A l'entorn de l'amor de Déu es mourà, com els planetes a l'entorn del sol ardent, tot el món de la nostra vida passional. Justícia i misericòrdia, virtuts i pecats, premis i càstigs, la veritat i l'error, Jesucrist, l'Església, l'heretgia, l'escàndol, la caritat i la iniquitat, els sants i els impius, el cel, la terra i l'infern. En tot i arreu trobarà l'orador sagrat, no sols llum de pensament, sinó foc de passió. Car, llum i foc eren les llengües que el Sant Esperit féu venir damunt dels Apòstols el jorn de la Pentecostès.

L'Escriptura Sagrada és el llibre on se sent més fort, més profund, més colpidor, més heterogeni, l'esclat de totes les passions humanes, fins diria de les passions de Déu, en les representacions antropomòrfiques de la seva intervenció en les coses humanes, en què és tan fecunda la Bíblia.

Cal, només, recordar els roms de Moisès, d'Isaïas, Jeremias i Ezequiel; de David i Salomó; de Sant Pau; i, sobretot, de Jesús, el més santament i fortament apassionat de tots els homes, com l'anomena Monsabré, per a fer memòria, ensems, de tota la força i amplor, de tota la cromàtica de moviments passionals que en llurs escrits ens deixaren.

L'amargor d'ànima i la profunda melangia de Job: la dolçor, la mobilitat i força d'expansió del cor de David, tallat segons el cor de Déu: l'exultació il·luminada d'Isaïas; les angoixes de Jeremias, el sol home, s'ha dit, que hagi nivellat els planys amb els dolors; la sensibilitat terrible d'Ezequiel: els ardors del zel de l'Apòstol dels Gentils; i les dolçors inefables, l'amplor de cor infinita, les santes indignacions de Jesús, han fet vibrar les pàgines de la Bíblia, ja plenes de veritat divina, amb la vibració forta de totes les fortes i profundes passions humanes.

Això fa de les Escriptures un model únic d'eloqüència. Car, els altres grans llibres dels homes eloqüents, oradors i poetes, on es troba l'element passional com factor de moviment, de força, de bellesa de les idees, és la passió personal la que deixa les seves petjades en els llibres llurs: passió d'un sol home, sovint desviada, sovint mesquina, quasi sempre unilateral en les seves expansions, segons el temperament de cadascú. Mentre que a

la Bíblia són molts, i forts d'esperit, i sants, i plens de la veritat i del sentit de Déu qui els inspirà, els autors sagrats.

I no són ells autònoms, àdhuc en llurs moviments de passió, sinó que és el mateix Déu qui, en inspirar-los i fer brillar en llur ment la veritat, els commogué, en aquesta regió misteriosa de la vida passional, on l'esperit i la matèria es disputen l'imperi de la vida, per a fer-la esclatar tota i posar-la al servei de la veritat i del sant amor de Déu.

Notem, demés, aquest caràcter d'universalitat, de profunda humanitat de la literatura bíblica. Els llibres Sagrats porten, sens dubte, el segell del geni del poble d'on, per tal de redactar-los, escollí Déu els hagiògrafs. D'aquest caire, pot parlar-se de l'estil oriental que predomina en moltes de llurs pàgines, en les quals el nostre esperit llatí s'hi troba quelcom foraster. Aquest element, però, no afecta més que als recursos externs d'elocució, particularment a la imatgeria de l'estil. En canvi, ço que podríem dir carreus psicològics, fonamentals de l'estil dels Llibres Sagrats, és universal i perdurable com la matèixa naturalesa humana. Llegint la Bíblia, tothom es troba bé, perquè tothom es troba com és. No hi ha res de manllevat més que senzills detalls d'ornamentació estilística. El mateix Renan es qui ha notat aquest fenomen, únic en les literatures de raça diferent de la nostra.

Així, tothom pot, per exemple, cantar i pregar amb David: el *Miserere* i el *De profundis* són el crit dels seus pecats i dels nostres pecats. Les llàgrimes de Jeremias són reservatori de llàgrimes per a plorar totes les grans catàstrofes de tots els segles. Tots podem pendre a Job les seves paraules d'imprecació i deprecació en les desolacions de què la vida és plena. L'Évangeli és tan nostre, que si s'arrenqués del món el seu llenguatge, la parla del món fora ben diferent de com és ara.

Per això tots els genis de la literatura, com de les arts plàstiques i de la música, han anat a la Bíblia a buscar inspiració o elements de bellesa per a les obres llurs: perquè el sentit estètic essent el més social i universal, troba a la Bíblia un mitjà fàcil de comunicació entre l'artista i el poble. A les catedrals gòtiques se les anomenava la *Bíblia dels pobres: Biblia pauperum*. És que són una projecció d'aquesta plasticitat i popularitat de fons d'aquest Llibre tan profundament diví com fortament humà. En parlar de la Bíblia, podem fer-ho, com ho fa Sant Pau del Crist, de la "benignitat i filantropia" del Déu qui l'ha dictada tan plena de sentit humà.

És per això que el predicador que no fes ús de la Bíblia, hauria renunciat tot un sistema de vies fàcils per a entrar en el cor del seu auditori, i de forces per a moure'l en el sentit de Déu. La popularitat ha d'ésser una de les notes de la predicació cristiana: *Praedicate omni creaturae*. La ciència de

la popularitat l'assolirà el predicador en l'estudi de la Bíblia: la força de la paraula popular, en la utilització dels recursos dels Llibres Sagrats.

Indiquem un altre avantatge de l'ús de l'Escriptura en la predicació. És l'eficàcia especial que Déu li ha donat per tal de portar les ànimes a Déu. És aquest el fi *únic* de la sagrada eloqüència, el predicador no haurà d'utilitzar altres recursos que els que li s'ergeixen a aquest fi.

És cert que a l'eloqüència cristiana poden aplicar-se com a llei els grans fins de tota eloqüència indicats per Sant Agustí: *Ut veritas placeat, ut veritas pateat, ut veritas moveat*. No és, però, el predicador de la veritat cristiana un parlamentari, el fi principal del qual sigui agradar; ni un acadèmic, que no vagi més enllà de la demostració d'una tesi; ni un advocat de la vella escola qui, amb el registre patètic, vulgui llibertar un reu de les mans de la justícia.

L'orador cristià haurà d'agradar, i il·lustrar i moure, per a salvar les ànimes, i res més. Natal Alexandre parla, amb dura claredat, dels predicadors adúlter, que cerquen el plaer, no la fecunditat de la paraula llur (14). I Sant Ambrós, parlant en algun lloc dels arranjadors de facècies literàries en el púlpit, diu que ço que els sobra de flors, els manca de fruit: *Quod luxuriat in flore sermonis, hebetatur in fructu*.

L'ús de la Sagrada Escriptura dona a la predicació fecunditat espiritual. Mai, com de la paraula del predicador, enriquida del sentit i de les sentències de la Bíblia, no podran dir-se amb més veritat les paraules d'Isaïas: "La meua paraula no retornarà buida a mi" (Is. 53, 11). Car, és el mateix Déu qui l'ha feta llavor de salut eterna: *Ego Dominus Deus tuus docens te utilia* (Is. 48, 17). Recordeu la paràbola del sembrador, i mireu el sembrat de la Santa Església: la seva ufana: el seu fruit, en tot el món catòlic, han sortit de la llavor de la Paraula: *Semen est verbum Dei*.

Sortida del pensament i del cor de Déu, la seva paraula no sols és divina, sinó que divinitza els qui la reben. "Les paraules que jo us he dites, els deia Jesús als Apòstols, són esperit i vida" (Ioh. 6, 64). Les paraules de les Escriptures Sagrades són dites totes a nosaltres per Déu, i totes són esperit i vida, perquè totes són de Déu. La Bíblia fa l'home diví, diu Huc de Sant Víctor. La Bíblia és el llevat del món. És la sal i la llum de les ànimes.

A més d'aquesta eficàcia interna, tenen les Escriptures la de llur exemplaritat. *Exempla trahunt*. Enloc com en la Bíblia no es trobarà una sèrie més completa d'homes sants, amb santedat més forta, més esclatant. Car, la Bíblia és la història de Moisès i dels Patriarques; de Job i de David i els Profetes; és la història de Jesús i de sa Mare Santíssima i dels seus apòs-

(14) *Instil. Concional.* 4, 22

tols. Les pàgines de la Bíblia són plenes d'històries edificants. El nostre Martirologi és la prolongació de les històries dels Sants de la Bíblia. I, en un altre ordre, enlloc no es trobaran els grans crims al costat de les sancions terribles; car la Bíblia és la història de la primera caiguda, i la de Caïn, i del diluvi i de Babel, i de les prevaricacions de l'Èxode; és la història dels reis i dels sacerdots i dels pobles que han mancat als seus deures; és la història de Judas i del deïcidi, de l'Evangeli, i de les prevaricacions que es llegeixen a les Cartes de Sant Pau i a l'Apocalipsi.

Un altre element de l'eficàcia de la Sagrada Escripura és la seva fraseologia, copiosa, aguda, sintètica, de la qual es pot especialment dir el *penetrabilior omni gladio ancipiti* (Hebr. 4, 1), per tal de representar tota mena de principis d'ordre psicològic i moral, i de situacions de règim personal i polític. La Bíblia és mestressa d'adagis i sentències. Si els refraners populars contenen la filosofia de la vida, els apotegmes de la Bíblia, àdhuc d'aquest caire natural, superen la riquesa de la literatura de tots els pobles, afegint-hi, demés, tot ço que pertany a l'ordre sobrenatural.

Tothom sap avui que el llibre de l'Eclesiàstic és monument formidable de filosofia pràctica, i el codi més complet de principis per al règim personal. Els drets i deures de l'home envers ell mateix, envers la família i la pàtria; les lleis del treball, de l'amistat, dels pactes; el preu de la saviesa, de la discreció, del silenci; els avantatges de la pietat i de l'honestedat de costums; els perills de l'avarícia, de la disbauxa, de la peresa; tot hi és, en aquest llibre d'or, tan gràficament, tan profundament descrit, que ha merescut ésser en nostres temps el llibre de capçalera de molts homes prudents amb la simple prudència del món, i com el Kempis de la justesa i honestedat de la vida civil. Job, els Proverbis, l'Eclesiastès, i, sobretot, els Sants Evangelis i les Cartes de Sant Pau, contenen gran nombre de pensaments breus, arrodonits d'idea i forma, plens de seny natural i cristià, la lectura o enunciat dels quals és a voltes, com ràpid esclat de llum profunda; a voltes, tro que percudeix l'entranya de la vida; o bé dolça glopada de bàlsam que la consola o assossega.

Vegeu si pot trobar-se res més colpidor que pensaments com aquests: *Tu es ille vir* (2 Reg. 12, 7); *De stercore boum lapidatus est piger* (Eccli. 22, 2); *Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiae eius* (Iob, 20, 11); *Non mittatis margaritas vestras ante porcos* (Mt. 7, 6); *Nolumus exspoliari, sed supervestiri* (2 Cor. 5, 4). Sentències com aquestes, no pas triades, representatives d'un sistema moral, d'una tendència fonda de la vida, d'un moment psicològic culminant, es troben a milers en la Bíblia. Cada una d'elles és prou per a sostenir la trama d'un discurs, o per a donar-li força i esclat oratori.

Afegiu a aquesta raó ço que és més fort encara en ordre a l'eficàcia de

l'eloqüència: l'element meravellós, el diví, de les divines Escriptures. El *Deus ex machina* d'aquesta grandiosa epopeia de quatre mil anys no és un déu mesquí, com solen ser-ho els que intervenen en els poemes de l'antigor clàssica. És Jahvè, el Senyor Déu de Sabaoth, qui sosté l'alè del lector de la Bíblia, deixant-li entreveure els abismes del seu poder, de la seva saviesa, de la seva provident misericòrdia, de la seva terrible justícia. És Jesús, el Fill de l'home, tan ple de força com de gràcia i veritat, que intervé en la història humana en el moment culminant de crisi universal, i la capgira i la salva. Cal recordar que simples episodis d'aquesta epopeia grandiosa de la Bíblia han commogut el món de la literatura i de l'art: indiquem *El Paradís perdut*, de Milton; *La Cristiada*, d'Ojeda; molts elements de *La Divina Comèdia*, del *Theologus Dantes*, *nullius in verba*; les *Passions*, en la plàstica, en la literatura i en la música; les obres mestres de la pintura, de l'Edat Mitjana fins avui, veritable il·lustració de la Bíblia, que és el més preat tresor de totes les pinacoteques.

En parlar, demés, de l'eficàcia de l'ús de l'Escriptura Sagrada en la predicació, no hem d'oblidar un aspecte personalíssim per al predicador: és l'autoritat, la força, la gràcia, la llibertat, la unció que li dóna el savi maneig de la Bíblia. Aquestes són, després de la gràcia de Déu, les qualitats que més triomfen en la sagrada eloqüència.

El predicador de la paraula de Déu és el més orador i el menys orador de tots els oradors. És el menys orador, perquè és el que menys compta, per a triomfar, amb els recursos humans de l'eloqüència. És el més orador, perquè la seva eloqüència és estada sempre la més triomfadora. Vegeu si una institució humana d'eloqüència, àdhuc comptant per centenars els Demòstenes o Cicerons, hauria conquerit el món com ho hem fet nosaltres, pobres predicadors de la paraula de Déu, instituïts amb una sola paraula de l'Home-Déu: *Praedicate*.

En l'orador sagrat, l'home desapareix, almenys ha de desaparèixer. Un Crisòstom, un Bossuet, deixen d'ésser els qui són, si no són heralds del verb de Déu. Déu és gelós de la seva paraula; i colpeix amb tota mena de misèries, la menor d'elles l'esterilitat de la paraula, als qui posen en llur boca el verb de Déu amb una concepció egocèntrica de llur missió.

Mireu: fins Jesús, el Verb substancial de Déu, sembla que defuig la seva responsabilitat personal, i amaga o afebleix la seva personalitat quan predica. "Les paraules que jo us dic, no les dic de mi mateix" (Ioh. 14, 10); "Jo us parlo tot ço que he oït de mon Pare" (Ioh. 15, 15); "És el meu Pare qui em glorifica" (Ioh. 8, 54); "Tot aquell qui ha oït del meu Pare, i ha après, ve a mi" (Ioh. 6, 45).

Així ha de fer-ho el predicador: anorrear-se, fondre la seva personalitat

amb la del Crist qui l'envia. Sant Pau té un mot representatiu, com tants en té, per a significar aquesta humil posició del predicador apostòlic. A la seva paraula li diu *verbum auditus Dei* (1 Thess. 2, 13). No és paraula seva, del predicador, que faci, com tota paraula d'home, sentir a un home, sinó que és paraula que fa sentir a Déu. És una bella forma de dir ço que més planerament havia dit el Mestre Jesús: *Non vos estis qui loquimini*; “No sou vosaltres els qui parleu” (Mt. 10, 20).

Com, però, més s'esvaeix el predicador, més força té la seva paraula. És un d'aquests contrastos en què és freqüent el sistema, doctrinal i històric, de la redempció pel Crist. Sant Pau, completant el mot que suara us retreia, afegeix: “Déu — a qui s'oeix per la paraula de la predicació —, és el qui obra en vosaltres qui heu cregut”: *Operatur in vobis qui credidistis*. (1 Thess. 2, 13).

Tot el misteri de l'eficàcia de l'eloqüència cristiana és en aquest principi, de debilitat personal i de força manllevada de Déu en el predicador. Sant Vicens de Paül ho expressava bé quan, pujant al púlpit, tocat d'aquest “mal d'orador”, de què suara us parlava, deia: “Sí, jo tremolo, però àdhuc així, la meua paraula judicarà al món”.

Aplicant aquest principi, dic que l'ús de l'Escritura Sagrada és el que més empara la pobra personalitat del predicador. En pendre les Escritures en els seus llavis, ja no és ell qui parla; és Déu. Llavors és quan més pròpiament pot dir l'orador sagrat: *A memetipso non loquor*; “Jo no parlo per mi mateix: Sóc la boca de Déu”: *Verbum auditus Dei*.

D'aquí naix la força incontrastable de la paraula del predicador. Car, si l'home pot resistir a l'home que parla, el creient no pot resistir al Déu a qui se sent parlar en la veu del predicador.

Llavors és quan creix la dignitat i l'autoritat del orador sagrat, que, més que mai, parla amb l'exactitud del mateix verb de Déu: *Formam habet sanorum verborum* (2 Tim. 1, 13); amb la màxima potència de la paraula de Déu: *Cum omni imperio* (Tit. 2, 15), com diu Sant Pau.

Llavors és quan l'auditori, si no escolta amb plaer, escolta amb obediència, car és Déu qui parla. I si l'auditori no es doblega i la gràcia no triomfa, perquè són pregons els misteris de la nostra llibertat, almenys s'entaulen en el fons de les ànimes aquestes lluites en què quasi sempre queda esquarтерada la resistència de l'esperit, que tremola quan pensa: Déu és qui parla, i jo no sóc com Déu parla. És llavors quan més que mai poden dir-se als esperits durs aquelles paraules que digué Lluís XIV als seus cortesans, que es queixaven davant ell de la claredat i duresa amb què els havia predicat Masillon: “Senyors, el predicador ha complert el seu deure; fem nosaltres el nostre”.

Acabem aquestes consideracions amb l'afirmació que fem, que mai, dins d'aquesta autoritat i dignitat, que amb l'ús de la Bíblia assolirà el predicador, no podrà trobar enlloc els accents terribles que hi ha en les Escriptures per a la condemnaió dels grans pecats, de ço que diríem pecats cardinals de totes les societats: la supèrbia, la luxúria, l'egoisme, la injustícia, la impietat. Sols Déu coneix el fons insondable, misteriós, d'on brollen els grans pecats dels homes: sols Ell pot mesurar la distància que hi ha entre la seva justícia substancial i la impietat de l'home, concebut en iniquitat. I sols Ell pot degudament expressar-ho.

A la Bíblia hi ha glopades de l'amargor que sent Déu pels pecats dels homes: allí se sent brogir el torb de la seva ira, que s'emporta els impius i enderroca institucions i enruna ciutats: allí hi ha crits de pare, inimitables, per tal de fer retornar els fills ingrats. Car, al fi, la Bíblia no és més que la història de la lluita entre la santíssima misericòrdia de Déu i la profunda misèria de l'home. Imprecacions, deprecacions, promeses, amenaces; tot s'hi troba, buidat en frases roents, metàfores dolces o terribles, històries, paraboles, profecies; i tot fa de la Bíblia no sols el codi de la llei divina, sinó un poema viu en què, en diàleg formidable, Déu i l'home, — car Déu donà a l'home la belligerància en donar-li la llibertat —, es disputen l'imperi del món moral. I en aquest diàleg, si és forta la veu dels nostres crims, més ho és, perquè és veu de Déu, la veu de Moisès, de Job, de David, del Crist, de Sant Pau. Més que veu, és l'explicació, durant quatre mil anys, del verset del Salm 119: *Sagittae potentis acutae, com carbonibus desolatoriis.*

D'aquests dards ardents, com les brases de la ginesta, en el mateix sentit del Salm, en tindrà sempre en son buirac el predicador que conegui la Bíblia, per tal d'enfonsar-los en la ment i en el cor d'homes i pobles prevaricadors.

Resumint tot ço que de l'eficàcia de les Escriptures havem dit, amb les paraules de Lleó XIII en *Providentissimus*: "La força pròpia i peculiar de les Escriptures, que procedeixen de la divina inspiració de l'Esperit Sant, és la que comunica autoritat a l'orador sagrat, dóna al seu llenguatge llibertat apostòlica, i fa la seva eloqüència eficaç i vencedora. Car, el qui en els seus sermons es val de l'esperit i força de la divina paraula, no parla amb soles paraules sinó amb eficàcia, en virtut de l'Esperit Sant i amb gran plenitud (1 Thess. 1, 5). Per això és cert que obren torçadament, i no com un bon pare de família, aquells predicadors que pronuncien els seus discursos i anuncien les veritats divines no adduint altres sentències que les de la prudència i saviesa humanes, travant-se més en el seu propi enginy que en els arguments de la divina revelació. Naturalment, aquesta predicació, per gran que sigui l'esclat oratori, ha de restar estèril i deixar fred l'auditori, car li manca el foc de la divina paraula (Jer. 23, 29), i ha de romandre ben lluny d'aquella

força i eficàcia pròpies de la paraula de Déu, la qual és viva, eficaç i més aguda que una espasa de dos talls, i penetra fins a la divisió de l'ànima i de l'esperit (Hebr. 4, 12). Els Pares anomenen a la Sagrada Escriptura en molts llocs: "tresor riquíssim de doctrina celestial, font inestroncable de la salvació", i la pinten com un "camp fèrtil i una regió paradisiàca, on les ovelles del Senyor troben meravellosa recreació i goig veritable".

IV

MANERA D'UTILITZAR LA BÍBLIA EN LA PREDICACIÓ

Resta fer breus indicacions, — car no hi cap més en una conferència de caràcter general —, sobre la manera d'aprofitar-se el predicador del riquíssim tresor de la Bíblia, en ordre a l'edificació cristiana del poble.

És difícil i penós l'estudi de l'Escriptura. Ja no parlo de l'estudi científic dels Llibres Sagrats, sinó del simple estudi per a l'edificació espiritual, pròpia i d'altri. Lacordaire diu que per espai de trenta anys ha llegit la Bíblia, i cada dia hi ha trobat coses noves, secrets fins llavors ocults.

Diem de pas, car això és força interessant, dos mots sobre l'estudi científic de la Bíblia. Aquest estudi és feina de pocs; perquè són pocs els qui poden fer-la. Cal preparació tècnica, en moltes disciplines, llengües, història, arqueologia, geografia, hermenèutica, crítica especialitzada; es necessita molt temps, moltes aptituds i molts instruments de treball.

Malgrat això, predomina, si no en el fet en el criteri, l'esperit científista, perdoneu el mot, en l'estudi de la Bíblia. Com en l'últim quart del segle XIX se seguí la tendència que podríem anomenar cosmològica, concentrant-se tot l'estudi en els primers capítols del Gènesi, així preval avui la tendència crítica, dels textos i de la història dels textos, en tota llur amplitud.

Això és una necessitat. D'aquí pot sortir un gran bé; també, però, en pot pervenir un dany per als estudis bíblics pròpiament dits.

És una necessitat; car avui, aquí ens han reptat els enemics de l'Església catòlica, que fan sempre d'enemics de la Bíblia. L'apologètica té les seves exigències; desconèixer-les fóra de covards o d'imprudents.

En sortirà un bé d'aquí; perquè d'aquesta lluita provocada pel criticisme, en sortirà — ja quasi ho és —, vençuda la superba hipercrítica; i la veritable ciència escripturística, que és la ciència cristiana de la Bíblia, posarà nous llores en el seu front, ja cent voltes coronat en la història dels seus triomfs, vint vegades seculars.

I ens pot pervenir dany d'això, si deixant ço que és perennalment nostre, i perennalment necessari, es desenrotllen els estudis bíblics en el sentit unilateral imposat pels nostres adversaris.

Mireu com ha passat tota la literatura bíblico-científica a l'entorn de la cosmogonia mosaica. Avui, Moisès no diu res més de ço que diu. Diu molt: no diu, però, res o quasi res de ço que amics i adversaris li feren dir. Moigno i el Pare Mir, per no citar-ne cap més, restaran en els prestatges de les nostres biblioteques com en les panòplies les armes de l'antigor, fones, arcs, fusells de pedra foguera, etc. També passarà el torb de la hipercrítica, més fort que l'altre. Les batalles campals són ja guanyades; cal només replegar-nos a les velles posicions i defensar les noves conquerides a l'enemic, que són moltes.

Però, — i el mal fóra aquí, — mai, ni circumstancialment, no hem de deixar ço que és nostre, específic, en l'estudi de la Bíblia. Parlo de l'esperit de Déu que batega davall de l'escorça de la lletra, i els batecs del qual hem de sentir, més que tot i sobre tot, i per damunt del brogit de les armes, malgrat la cridòria dels enemics.

La Bíblia és nostra; és catòlica, val a dir, cristiana de dret i de fet. Mai no podran arrabassar-nos-la de les nostres mans pietoses els enemics més ferrenys. I perquè és nostra, fruïm, pacíficament, fins en temps de lluita, perquè ningú no ens la pot pendre, del bé de Déu de tresors espirituals que Déu hi ha estotjat per a la nostra consolació.

Seguint l'allegoria bèl·lica, us diré: Nosaltres, els peons de l'estudi de l'Escritura, — i hem de ser-ho tots, — restem dins de la ciutat de Déu fent el nostre ofici, que és el de l'estudi de la Bíblia per tal de salvar-nos i salvar els germans. Els soldats, els guerrers, que pugin als murs de la ciutat i defensin les seves portes contra les irrupcions dels enemics. Àdhuc així, si esgrimeixen amb llur mà dreta el glavi per a percutir l'enemic, posaran amb l'esquerra la pedra i el morter, per tal d'embellir i fer més forta la ciutat; i ens contarán cada jorn les seves gestes, i nosaltres seguirem els episodis de la lluita. Quan aquesta sigui acabada amb el seu triomf, els demanarem que treballin amb nosaltres, a ells qui són mestres, en el treball pacífic de l'aplicació de la Bíblia a la vida cristiana; i els direm, usant el mot del profeta, que facin relles de les espases, per tal d'esponjar el camp del poble cristià, tan dur, i sembrar-hi la llavor de la paraula santificadora de les Escritures.

Exposat el meu pensament sobre el criteri que ha de predominar en l'estudi científic de la Bíblia, per a rectificar tendències i no esmerçar inútilment les forces, faig les següents indicacions per tal d'utilitzar la Bíblia en la predicació, i fer-ho bé.

El primer deure del predicador serà estudiar les Escritures Sagrades

Aquest estudi no és el d'una assignatura; ha d'ésser de tota la vida sacerdotal, perquè és estudi fonamental per a la vida de l'esperit i per a l'exercici del ministeri, en el púlpit i fora d'ell; tant, i fins a cert punt més, com l'estudi de la teologia i de la moral. Aquestes ciències són filloles de l'Escriptura. Molt abans que es sistematitzés dogma i moral, ja era ciència sagrada, única, la de la Bíblia. L'escalf de l'esperit de Déu no es troba en els tractats didàctics de les escoles. A la Bíblia hi és. El sacerdot, el predicador, no pot viure fora de la calor de Déu. Tota aquesta atmosfera càlida de la Litúrgia i de l'ascètica és derivada de la Bíblia.

L'estudi de les Escriptures ha d'ésser directe. Les lectures de la Bíblia fetes de retop no donen el sentit integral de la Bíblia. Aquest estudi serà diari, malgrat no sigui més que d'uns versets. I serà fet sense solucions de continuïtat, almenys dintre l'estudi d'un llibre. Les qüestions introductòries seran de molta utilitat per a la interpretació.

Hi ha una altra mena de lectura de la Bíblia, que en tractar-se de la predicació podrà ésser força útil. És la lectura regular de les perícopes de la Bíblia segons l'ordre en què es troben en la Litúrgia. Breviari i Missal contenen veritables tresors per a la predicació. La Bíblia hi té copiosos textos de sentit directe i acomodats, literatura patristica, història i composicions pròpiament litúrgiques; tot congruat amb saviesa a l'entorn de festes i misteris. Són materials ja recollits de primera mà, a força de segles, amb criteri d'edificació espiritual. Qui no tingui lleures per a treballs més amplis i forts, podrà fer sermons selectíssims només que espigolant en el camp dels llibres litúrgics. El text bíblic li servirà de centre: la resta podrà donar-li un comentari òptim.

És flaca i infidel la memòria. El predicador escriurà ço que trobi de més aprofitable en textos, en comentaris d'altri, si els utilitza, i el que se li suggereixi del seu propi fons. És valdrà de quaderns, amb índex detallat, o de paperetes: millors són aquestes. En pocs anys tindrà un tresor que serà seu. Si sap recollir-lo i manejar-lo, li servirà més, i li serà més profitós per al ministeri, que totes les biblioteques per a predicadors.

Com auxiliar del seu estudi de l'Escriptura, el predicador es valdrà d'un bon comentari. N'hi ha molts, i molt bons. Citem, entre els moderns, el *Cursus Scripturae*, dels PP. Jesuïtes, i el Fillion, més breu. El nostre Maldonado és el príncep entre els intèrprets dels Sants Èvangelis. L'Alàpide, manejat amb seny, és utilíssim, i no envellirà mai per als predicadors. Un altre auxiliar, indispensable, són les *Concordàncies* verbals: són completíssimes les de Peultier. N'hi ha també de reals, per matèries: són aquests *Repertoria biblica*, on es troben catalogats els textos que es refereixen a un mateix assumpte.

A l'hora de preparar la predicació, amb paperetes curosament ordenades, on junt amb les bíbliques hi haurà les recollides en el camp de la dogmàtica, patristica, litúrgia, ascètica, història, anecdòtica, tindrà el predicador abundor de matèria per a predicar amb novetat i doctrina copiosa. El seny inventor i ordenador i el sentit literari; que no ha de mancar-li, li donaran llibertat i facilitat per a donar encuny oratori a aquestes primeres matèries. Elles obraran, ensems, en l'esperit del predicador, i faran respondre, per resonància, els factors utilitzables del cabal ideològic, ric o pobre, que tots, inconscientment, portem a la memòria.

Si aquesta conferència fos una lliçó d'eloquència sagrada, afegiria que el predicador ha de posar tot això en el gresol del seu zel, roent de l'amor de Déu i de les ànimes; i, fent-se càrrec de les conveniències oratòries del moment per al qual treballa, buidar-ho tot en la forma del discurs elegida o imposada per les circumstàncies. I el seu discurs serà sagrat, embaumat de sentors bíbliques, propi del *Dux Verbi*, com ha d'ésser el predicador. L'experiència el farà àgil, fecund, prudent.

Diguem quelcom de les citacions bíbliques.

No hauran d'ésser massa nombroses. L'enfarfec, en tot, és enutjós i antiestètic. Les *Concordàncies* verbals són, a voltes, una temptació en aquest sentit. Hi ha temes i punts de doctrina que fan revenir a glops a la memòria els textos, quan es coneix quelcom la Bíblia; cal moderar-se.

Per això seran els textos seleccionats: justos, colpidors, portats amb naturalitat. Aquesta última qualitat ha de governar-ho tot, en eloquència com en totes les arts. Tot l'artifici ha d'ésser dictat per la naturalitat, i ha de desaparèixer per tal de fer lloc a la naturalitat.

Dels passatges llargs de l'Escriptura, doni's so's el sentit, o el text literal en la llengua en què es predica. Si es tracta d'una citació breu, forta, gràfica de forma i de sentit, digui's en llatí; sempre, però, doni-se'n la traducció.

El text llatí no ha de dir-se nu, sinó que ha desentranyar-se. Lacordaire diu amb justesa que les citacions bíbliques han d'ésser com les gotes d'essència, que es barregen amb l'aigua i li donen el seu gust. L'Escriptura dona al discurs la savoria de Déu. I és massa forta per a donar-la sola al poble.

Guardi's bé el predicador de citar un text de la Bíblia fora del seu sentit literal o espiritual, o d'una legítima acomodació. La paraula de Déu ha de respectar-se com cosa de Déu. Manca a les lleis de l'hermenèutica fóra, literàriament, una barroeria, perquè és un contrasentit; exegèticament, un disbarat, que no es toleraria en la interpretació de cap llibre humà; podria àdhuc ésser una irreverència, com la d'aquell que explicava el *quaeretur peccatum illius, et non invenietur*, a la Verge Santíssima, quan aquestes pa-

raules són dites, en aquest lloc, dels impius, anorreats per Déu amb llur pecat. I sempre serà un greuge per a la Bíblia, que té veritables recursos per a tot, i una prova de la manca de destresa i del saber bíblic del predicador. Per tal d'evitar l'abús de la paraula de l'Escriptura en el púlpit, voldríem veure traduït, i enriquit amb nous espècimens, el llibret del P. Bainvel, jesuïta: *Les contresens bibliques des prédicateurs*. Sant Francesc de Sales reptà un dia un predicador per haver citat un text a contrasentit, i deia: No és la Bíblia una peça de roba amb la qual es pugui fer cada u el vestit que li plagui. Sant Jeroni moteja d'"atrebits" i de "depravadors de les Escriptures" els qui fan que elles diguin ço que no poden dir.

El sentit literal, propi i metafòric, que dona la interpretació gramatical i lògica del text, segons les lleis del paralelisme i sempre de conformitat amb el criteri de l'Església; i el sentit espiritual o místic, que radica, no en la lletra, sinó en la significació, volguda per l'Esperit Sant, de persones, històries i coses, són els que més hauria d'utilitzar el predicador, majorment quan es tracti del dogma i moral.

Podrà, demés, el predicador usar els textos bíblics en llur sentit acomodaticí. La Litúrgia en té moltes d'acomodacions bíbliques. Quasi ho és tot ço que s'hi troba de la Verge Santíssima. Les acomodacions, però, no hauran d'ésser mai fetes per a aplicar-les a punts dogmàtics o morals, sinó en matèries de pietat. I sempre haurà de tenir l'aplicació acomodada una relació d'ordre moral, real o personal amb la matèria o persona a qui es fa l'aplicació.

Les acomodacions bíbliques de la Litúrgia tenen gran autoritat, perquè és l'Església qui les ha fetes i qui les usa en el llenguatge oficial del seu culte.

La ciència de les acomodacions justes no és fàcil. Ens contentem de remetre als nostres grans ascètics de l'escola espanyola. Alàpide és molt destre en aplicacions acomodades. No caben aquí més indicacions, pròpies de la ciència hermenèutica.

Quant a la utilització dels diferents Llibres de la Sagrada Escriptura, direm que tots són utilitzables, segons el gènere de predicació i les matèries predicades. Els Sants Èvangelis, però, han d'ésser el llibre predilecte de l'orador cristià: *Praedicate Evangelium*. Seguiran els escrits apostòlics, especialment les cartes de Sant Pau, la boca del qual, *os Pauli*, diu Sant Bernat, és el *Fons magnus et indeficiens quod patet ad nos*. La crítica racionalista moderna es rebeha contra el Sant Apòstol, per haver estrefet, diu, el Sant Èvangeli. Aquesta afirmació és un pecat greu, en crítica i sobretot en teologia. Sant Pau és el Crist; la seva boca és la boca del Crist, diu el Crisòstom. Com més s'estudien les Cartes de Sant Pau, més es veu que són com la flor desclosa de la poncella de l'Èvangeli; les deus que naixen de l'entranya viva de la paraula viva del Crist, en els Èvangelis continguda. Qui

sap Sant Pau podrà ésser un gran predicador. El Crisòstom, Sant Agustí i Bossuet se són formats bevent de l'esperit de Sant Pau.

Els Salmes seran llibre clàssic per al predicador: hi trobarà l'avantatge de saber-los quasi de memòria, i de manejar-los cada dia. Mai no es penedirà de retreure'ls quan es tracti de parlar de les relacions de l'home amb el seu Déu.

Els Profetes, Isaias sobretot, eí Demòstenes i el Píndar dels hebreus, són mestres en la psicologia del poble, i en descriure llur volubilitat en complir els deures de la justícia i de la religió, que és la justícia amb Déu. El Deuteronomi, l'Eclesiàstic i l'Eclesiastès, li serviran al predicador per a fornir els seus discursos de sentències morals breus, fortes, profundes.

Arreu, en fi, trobarà el predicador zelós en la Bíblia coses útils per a ensenyar, increpar, argüir, amenaçar, conhortar, estimular, lluitar i fer triomfar, direm imitant Sant Pau.

En acabar aquestes indicacions, i amb elles aquesta ja llarga conferència, em plau encoratjar-me i encoratjar-vos a tots a l'estudi de les Escriptures Sagrades recordant les paraules de Sant Jeroni a Nepocià: *Divinas Scripturas saepius lege, nunquam immo de manibus tuis sacra lectio depnatur. Disce quod doceas, obline eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut possis exhortari in doctrina sana et contradicentes arguere.*

Es tracta, predicadors de la paraula de Déu, de retenir la fe fugitiva de la terra dels nostres païes. Aquesta és la tasca fonamental del sacerdot. Déu està en perill entre nosaltres, us diré amb Sant Hilari: *Nobis periclitatur Deus.* Per la predicació ha vingut Déu a' nostre poble: *Fides ex auditu*: per la predicació es mantindrà entre nosaltres la fe en Déu.

I la predicació ha de fundar-se en les Escriptures Sagrades. Déu vol salvar-se en el món amb la seva pròpia paraula.

Les institucions i les funcions seves són fortes quan compleixen llurs deures, i compleixen els deures quan són fidels a les lleis que les feren nàixer i a llurs seculars tradicions. La utilització de la Sagrada Escriptura és llei i tradició de la predicació edesiàstica, aquesta institució salvadora del món. Siguem fidels a la llei de les nostres funcions magistrals.

I encara hi haurà remei per al món. Perquè l'ús de la Sagrada Escriptura en la predicació serà la sal que conservarà la incorruptibilitat i la perennitat de la nostra santa fe.

I en serem nosaltres, predicadors, glorificats; car, al cel, diu Sant Tomàs, els fidels dispensadors de la paraula de Déu hi tindran, amb els màrtirs i verges, una de les tres aurióles dels vencedors: *Praedicationi et doctrinae aureola debetur, sicut et virginitati et martyrio* (15).

(15) *Supplem.* q. 96, a. 7, c.